საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტია

№ 322 1918 წ. ოთხშაბათი. სექტემბრის 4 № 322

სახალხო საქმე

ფასი 50 კაპ.

მთავარი კომიტეტის ორგანო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სამეგრელოს ბოლშევიკები გენ. ი. გედევანიშვილის რაზმთან საბრძოლველად ემზადებიან. ტფილისს ჩამოვიდა ოსმალეთის მთავრობის წარმომადგენელი აბდულ-ქერიმ-ფაშა.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„სახალხო საქმე"

ღირს: თვით 10 მან., ნომერი ღირს პროვინციასა და ტფილისში 50 კაპ., რკინის გზის სადგურებზე 60 კ., განცხადება: ჩვეულებრივი სტრიქონი პეტიტით პირველ გვ. 60 კაპ., უკანასკნელ გვ. 40 კაპ. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. ხელის მოწერა და განცხადება მიიღება რედაქციის კანტორაში ყოველ დღე დილის 9—3 საათამდე, სასახლის ქუჩა, № 6, ფოსტის ყუთი 190, ტელეფონი 12—29.

ღრმად დამწუხრებულნი დედა ეკატერინე ზაქარიას ასული, მამა ალექსანდრე პეტრეს ძე, დები: ოლღა და თამარ ბედიაშვილები აუწყებენ ნათესავთ, მეგობართ და ამხანაგებს, რომ ხუთშაბათს, სექტემბრის 5 დილის 10 საათზე, ტფილისში, პეტრე-პავლეს ეკლესიაში გადახდილი იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი ძვირფასის

მიშა ბედიაშვილისა.

941

ტფ. სოციალისტ-რევოლიუციონერთა პარტია აცხადებს ამხანაგების და ნათესავების საყურადღებოდ, რომ ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა

ივანე ტიროევი.

მიცვალებულის გამოსვენება დანიშნულია სექტემბრის 4-ს დილის 12 საათზე საკუთარ ბინიდან (ბოტანიკური ქ. 9). 944

ტფილისის კონსერვატორია

მისაღების გამოცდები დანიშნულია სექტემბრის 16-ზე.

თხოვნები მიიღება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა დილის 10—2 ს.-მდე და საღამოს 5—7 ს.-ზე.

ასწავლიან: ფორტეპიანოზე, სკრიპკაზე, სიმღერას, ვიოლონჩელზე, ყველა ხისა და თითბრის ინსტრუმენტებზე, მუს. თეორიას და სოლფეჯიოს, ძველი მუსიკ. ისტორიას და სხვა.

ახლად დაარსდა შემდეგი კლასები: სპეციალური ჰარმონია (კლ. პეტროგრადის კონსერვატორიის პროფეს. ა. ბ. ჩერნოვისა), ვოკალური ანსამბლის კლასი (პროფეს. ა. ი. იეროპეინისა), ოპერის კლასი. ქართული სახალხო-საეკლესიო მუსიკის ისტორია (უფრ. ძასწავლ. დ. ი. ალაყიმოვილისა), სოფლური საეკლესიო მუსიკის ისტორია (ა. გ. ტერ-გევანდიანისა), მუსიკის ისტორიის კურსი (ლექტორი ს. ჩერმოდანოვი), ესთეტიკა (ლექტ. ს. გოროდეცკი).

გაიახლებული იქნება (პროფესორი ი. ნ. იეროპეინის ხელმძღვანელობით) ორკესტრის და გუნდის კლასები.

სწავლა დაიწყება სექტემბრის 20-ს.

1296 დირექტორი ნ. ნ. ჩერეპნინი.

„ალარმი" ნ. ხ. **გედევანიშვილი ამხანაგებით.** საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში 1 ამხანაგობა **საწერ მანქანებისთვის ქართულ ასოების მოძებნადებისა და რუსულ მანქანების ქართულად გადაკეთებისა.** ჩვენი გადაკეთებული მანქანა მოწოდებულია და **ძიღებული სავაჭრო-სამრეწველო სამინისტროში.** ვიღებთ ყველა სისტემის მანქანებს გადასაკეთებლად, ვასოულებთ მუშაობას ძოკლე ხანში და ძციოე ფასებში. **აქვე იხსნება სკოლა ქართულ მანქანებზე წერის მესწავლისა.** ისწავლენ მეუძლიათ ჩაეწერონ პიოკელ ჯგუფში. სწავლა დილით და საღამოთი. სოლოლაკი, ებუთოვის ქუჩა, სახლი № 44. კანცელარია ღია აქვს 11—2 ს. დღით, 5—7 ს. საღამოთი. 940

საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტიის მთავარი კომიტეტი აცხადებს, რომ

ენკენისთვის 15-ს ტფილისში მოხდება სოც.-ფედ. პარტიის დელეგატთა

კონფერენცია

განსახილველი საკითხები: 1. **მოაზრეტი და ჩვენი ტაქტიკა.** 2. **აგრარული საკითხი.** 3. **მოხსენებანი ადგილებიდან. ყოველი 150 წევრი პარტიისა ირჩევს ერთს დელეგატს.** სადაც **ხალხებ** აღმოჩნდება—იქ 100 აირჩევს. ძეზობელ ძციოე ორგანიზაციებს **შეუძლიანთ** არჩევნებისათვის **შეერთება.**

ტფილისის სამმართველო ძიწის ძზიდმეტრია სასწავლებლისა

ამით აცხადებს, ოომ ძისაღები გაიოცდები აიოველ გაეროვნებულ კლასში **დაიწყება** სექტემბრის 16-ს დილის ათის ნახევარ საათზე.

ძემძსაკლელთ ქართული ენა უნდა იცოდნენ, კითხვა და თავისი აზრის წერილობით გადაცემა.

გამოცდა არითმეტიკაში, გეომეტრიაში, ფიზიკაში, გეოგრაფიაში და ბუნების ძეტყველეაში ქართულ ენაზე ითოდება საეალაქო სასწავლებელთა 8/12 **წ. დებულებით** ანუ უმაღლეს დასაწყისს სასწავლებლის კურსის ფარგალში.

თხოვნის ძიღება და საჭირო ცხობების ინცა ყოველ დღე ძეიძლება სასწავლებლის კანცელარიაში დილის 10 საათიდან ძუადღის 2 საათამდე, **გუნიბის ქუჩა, სახლი № 46.** 1294

ცირკი „ამოდერნი"

(ყოფილი ძძ. ეფიმოვებისა, მიხეილის ქუჩა)

დღეს, ოთხშაბათს სექტემბრის 4-ს გაიხსნება ცირკი და

„ეკმოდგოძის სეზონი"

მუსიკა დაიწყება 7 ნახ. ს., წარმოდგენა 8 ნახ. დასასრული 11 საათზე.

მთავარი ადმინისტრატორი ბ. ელიზაროვი.

439

ტფილისი, სექტემბრის 4.

ჩვენი კონფერენცია

ამხანაგებმა უკვე იციან, რომ ამა თვის ხუთშეტს დანიშნულია საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტიის დელეგატთა ყრილობა. ეს ძესამე თავისუფალი კონფერენცია იქნება ჩვენი პარტიისა მეორე კონფერენციის შემდეგ. ბევრი რამ შეიცვალა და მრავალი ახალი საკითხი წამოიჭრა ჩვენს წინ. უპირველესად ყოვლისა ძირიან-ფესვიანად შეიცვალა საერთო პოლიტიკური მდგომარეობა. ის ფარგლები, რუსეთი, რომლის მიხედვითაც აგებული იყო ძველი ჩვენი პროგრამა და მოქმედება—აღარ არსებობს. ახალი პერსპექტივები ეშლება არა მარტო ჩვენს პარტიას, არამედ მთლად საქართველოს. უეჭველია, ახლო მომავალში ჩვენ დაგვჭირდება საამისო მუშაობის გაჩაღება. მაგრამ დღეს, ამ ცვალებადობის ჟამს, პროგრამას მინიმუმის ძირიან-ფესვიანად გადახალისებაზე ლაპარაკი ზედმეტია. ამიტომ ახლანდელი კონფერენცია უნდა იყოს საქმიანი, პრაქტიკული ხასიათისა: უნდა განვიხილოთ ჩვენი ტაქტიკა, შევიმუშაოთ კანონ-პროექტი ძიწის საკითხისათვის და გადავწყვიტოთ ზოგიერთი პრაქტიკული საკითხი. განსაკუთრებით ყურადღებას მოითხოვს ჩვენგან ძიწის საკითხი. თეორიული დებულება ჩვენი ცნობილია და ძას გადასინჯვა არა სჭირიანს საკითხი ისაა, თუ რანაირად, რა სახით უნდა განხორციელდეს ცხოვრებაში ის თეორიული დებულებანი, რომელიც პროგრამაში გვიწერია, ამ მხრით პროვინციელ ამხანაგები. დაკვირვებას და აზრს ჩვენთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს.

სულ ცოტა ხანი ღა დარჩა კონფერენციისათვის, მაგრამ იმედია, ამხანაგები ხალისით მოეკიდებიან და მომზადებულნი მოვლენ კონფერენციაზე ყველა იმ საკითხის გადასაწყვეტად, რაიც დღეს წამოჭრილია ჩვენს თვალ-წინ და დაუყოვნებლივ პასუხს ძოითხოვს.

ტექნიკური ენერგია.

დღემდე ყველა სურსათის ნაკლებობას ვჩიოდით, უპირობა ფიზიკურად გადაშენების საფრთხეს გვიყენებდა თვალ წინ, მაგრამ ამიერიდან მდგომარეობა რამდენიმე ხნით მაინც შეიცვლება, გაუმჯობესდება და ხორბლეულობის ხაკლი საგონებელში აღარ ჩაგვაგდებს.

მაგრამ ხორბლეულის გამრავლება სოფელში ჯერ კიდევ არ ნიშნავს ეკონომიურ კრიზისის განელებას სულ ადვილად შეიძლება საქართველოში შეიქმნეს მდგომარეობა, რასაც ძალიან ხშირად ადგილი ქონდა ძველს რუსეთში: დიდძალი ხორბალი იყოს, მაგრამ ამავე დროს მახლობელი დაბა-ქალაქები და მრავალ საზოგადოსახელმწიფო დაწესებულების ხალხი დაიძეს უპურობით. ეს რომ ასე შეიძლება ძოხდეს იქიდანაც სჩანს, რომ ჩვენს რედაქციას ეხლაც მოდის კორესპონდენციები ჩივილით და წუხილით, კოდი პურის ფასი ავიდა ექვსას მანეთამდე ხოლო ალაგ-ალაგ გლეხები ფულისათვის სრულიადაც არ ჰყიდიან პურსაო.

ჩვენი მთავრობის და ტექნიკურ ძალების უმთავრეს მოვალეობას შეადგენს ამ ჟამად ისეთ ეკონომიურ ძალთა-განწყობილების შექმნა, რათა გლეხის ინტერესი იყოს პური შელაპათიან ფასებში გაყიდოს და ხორბლეულის გამოტანა ქალაქებში მოხდეს ხებაყოფლობით და არა იძულებით, რეკვიზიციის, ბრძოლის საშუალებით. რა ხარი პოლიტიკა არ უნდა ვაწარმოვოთ, მშვენიერი კანონიც რომ ჩაურთოთ ჩვენს ეროვნულ კანონთა კოდექსს—არაფერი გაკეთდება, თუ გლეხის არსებითი მოთხოვნილება არ იქმნა დაკმაყოფილებული. გლეხს ის უნდა, რასაც ჩვენ მოვითხოვთ მისგან. სოფლიდან ფული კი არ გვინდა, არამედ საქონელი, ჩვენც საქონელი უნდა შევიტანოთ უმთავრესად და არა ფული. მდგომარეობა აი ამ მხრივ უნდა მოვაგვაროთ, ამ საქმეში უნდა გამოიჩიოთ სიყოჩაღე თუ გვინდა არსებითად შევცვალოთ ჩვენი სოფლის და საზოგადოებრიობის ფსიქიკა.

ძალიან კარგად ვიცით, რომ სავსებით ამ საქმის შესრულება შეუძლებელია. მართალია გლეხი გვაძლევს საქონელს და ჩვენც საქონელი უნდა მივაწოდოთ, მაგრამ გლეხის საქონელი სადაა, მარტივი, გადაუმუშავებელი, ქალაქის საქონელი კი რთულია, ძის შესაქმნელად დიდი ტექნიკური კულტურაა საჭირო და ერთბაშად ასეთ კულტურის, კაპიტალიზმის შექმნა პირდაპირ შეუძლებელია. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ამის პირობებისათვის ერს არ შეუძლია ავტარნული წყობილება შექმნას, როცა უფრო სასარგებლო იქნება ჩვეულებრივ დროს კავშირი იქონიოს სხვა და სხვა სამრეწველო სახელმწიფოსთან.

მაგრამ უეჭველად საჭირო, სასარგებლო და შესაძლებელია ჩვენში ეხლავე ჩაეყაროს საფუძველი ქართულ ძრეწველობის დაოგებს და ნაბიჯი გადაიდგას, რომ რაც შეიძლება გაკეთდეს და იგი მიეანდოთ ხალხს. საამწუხაროდ ამ მხრივ არა თუ არაფერი გაკეთებულა ჯერ, უბრალო სქემა და გეგმებიც კი არა გვაქვს თუ რა დარგები, და რა სახის ძრეწველობა შეიძლება ჩვენში განვითარდეს. ამ საქმეში ძალიან დიდი ძნიშვნელობა აქვს არა კაპიტალს, არამედ ტექნიკის ინტელექტუალურ ენერგიას, რომელსაც დეტალურად უნდა ქონდეს ყველაფერი წარმოდგენილი რაიცა კაპიტალის ამოძრავებასაც გამოიწვევს.

საუბედუროდ ჩვენ ამ მხრივ უმწეო მდგომარეობაში ვართ. ახალგაზრდა ინჟენერები, ტექნიკოსები, მოანგარიშეები და სხ. არ არიან გამოცდილნი ჩვენს ცხოვრებაში, ხოლო ძველი სპეციალისტები, რომელთაც გამოცდილება ძიიღეს ჩვენში სრულიად უსარგებლოდ არიან თუმცა მათში უეჭველად მოიპოვებიან საჭირო ძალები. ხაციონალური პრინციპი სრულებით ამას არ მოითხოვს, რომ რუსი, გერმანელი, ებრაელი და სხ. სპეციალისტები ვერ იმუშაებენ ქართველ ტექნიკურ ძალებთან. ქართულმა ტექნიკურმა საზოგადოებამ ყველა ადგილობრივ ტექნიკურ ძალების თავის მოყრა უნდა ძესძლოს რათა ყველა დარგის სპეციალისტებმა მრავალ პროექტებსა და გეგმებში გაიიდვილოს საქმის დაწყება და ჩვენი ბუნებრივი სიმდიდრის გამოყენება. ტექნიკური ენერგია მხოლოდ ამ მხრივ ძეიძლება აღორძინდეს, შეიქმნეს ეროვნული ძრეწველობა და ამ გზით ხალხს მივსცეთ საქონელზე საქონელი, რაიც გამოიწვევს ჩვენი ფინანსების და ეკონომიკის გამოცოცხლებას.

ჩვენი პოზიცია

4.

მიუხედავად მთავრობის და პოლიტიკურ პარტიების ცდისა, დღეს ჩვენი მდგომარეობა მაინც ფრიად რთულია. უდიდესი რამ გვიჭირავს ხელში—დამოუკიდებლობა. მას მედგარი დაცვა, მარადის მისთვის ბრძოლაა საჭირო. ეხლა რომ ჩვენ ფეხი გადაგვიბრუნდეს, ეხლა რომ ასეთი ძვირფასი მონაპოვარი დავკარგოთ—უეჭველია ჩვენთვის განუმეორებელი უბედურება იქნება. საუკუნეთა განმავლობაში ჩაგრულ ერს ერთხელ თუ გაუღიმებს ხოლმე ბედი და იმისთანა რასმე უძღვნის, როგორიც ჩვენ გვიძღვნა. და თუ დღეს იმდენი ვაჟკაცობა და შეგნება ვერ გამოვიჩიოთ, რომ შევინარჩუნოთ — დამოუკიდებელი რესპუბლიკა—მრავალის ხნით, შეიძლება საუკუნოებითაც უნდა გამოვეთხოვოთ ამისთანა ხანის დადგომას. ბრძად შემყურეობა ბედისა და ხელის უფალთა კი რა სახარბიელია!

ჯერ საგარეო ჩვენი მდგომარეობა დღესნობამდე გამოუოკვეველია. ამ სფეროში საქართველო და ძისი მთავრობა, ვიმეორებთ, ძხოლოდ სხვისი შემყურეა და სხვაზეა დამოკიდებული, როგორც საზოგადოდ ყოველი სუსტი და პატარა ერი. არ ვიცით, რას გვიქადის ხვალინდელი დღე—საქართველო მთელ ევროპასთან ერთად, იმ სტიქიონურ ქუროში იწვის, მსოფლიოს ომი რომ ჰქვიან და რომლის პროცესშიაც წარმოიშვა მისი დამოუკიდებლობა. და ამისთანა დროს, ხუ თუ ჩვენ, როგორც შეგნებულ ერს, როგორც მაუღლიშვილებს სხვა ოად შეგვფეროის—თუ არ შექმნა და გაძაგრება **ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ ფრონტისა?** ამას სასტიკად გვიკარნახებს საერთაშორისო მდგომარეობა. ჩვენი პარტიები თავის დღეში არ აწარმოებდნენ საგარეო პოლიტიკას და ამიტომ სრულიად უცნობია და გაუგებარია იგი მასსისათვის. ამით აიხსნება, რომ დღესაც ისევე გაცხარებულად კამათობენ და ძსჯელობენ ძველებურ-ყაიდაზე, როგორადაც წინად. და კამათობენ ისე, რომ სრულიად **არ უწევენ ანგარიშს ჩვენს საერთაშორისო მდგომარეობას.** ამის თაობაზე ლაპარაკი აქ ზედმეტად მიგვაჩნია. ხოლო ყველა შეგნებულმა ადამიანმა ეს უნდა მეიგნოს და როცა პარტიის თუ პარტიათა ტაქტიკაზე ლაპარაკობს—ამას სათანადო ანგარიში გაუწიოს. სამწუხაროდ, თითქმის აოასოდეს ამ ანგარიშის გაწევას მსჯელობა-კამათის დროს ადგილი აოა აქვს ხოლმე.

შერე კიდევ შინაური მდგომარეობა. ყველამ იცის, თუ როგორაა აოეულ-დაოეული ჩვენი ცხოვრება. სურსათის ნაკლებობა, გასაოცაოი სიძვირე, გაგიჟებული სპეკულიაცია, ყოველგვარ ხივთეულობათა ნაკლებობა და ძრეწველობის დაცემა, მოსაობა—აი ჩვენი ცხოვრების სურათი. ეს რასაკვირველია ოევოლიუციის ბრალი როდია. ეს ძსოფლიო ომის სიმძიმემ ჰქმნა. იმ სიძძიმემ, რომელმაც უხარძაზარი რუსეთი გასჭყლიტა, წელში გასწყვიტა და ჩვენი ცხოვრებაც აოივდაოია. ძაგრამ ეს სანოვაგის კრიზისი, განსაკუთრებით პურის სიძვირე და საზოგადოდ სპეკულიაცია, რომელსაც ზოგიერთ შემთხვევაში პოლიტიკური ხასიათი აქვს—ამ ბოლო ხანს ძლიერ გაიზარდა. ხალხი დრტვინავს და ღელავს ბიდიან ძასთან პროკურატორები და ეუბნებიან: შენ რუსეთს ჩამოგაშორეს, სადაც ყველაფერი ბევრი იყო. ეხლა ყველაფერი გაკლია და ძძიერ-ძყუნგალი ხარ. ძიზეზი ძენი ძთავრობაა, რომელიც ძალადობით წაძოკაკაკეა თავს, გაგყიდაო და სხვ. „ობიკატელს" ეს სჯელა და დღევანდელ ვითარების წინააღმდეგია. იგი ყოველ ბნელს პიროვნებას გაპყვება, ოღონდ დღევანდელ წესწყობილების საწინააღმდეგოდ ძოუწოდებდეს, იგი ეხლანდელი უბედურების მიზეზად, სხვათა შორის რევოლიუციასაცა სთვლის. იგი **კონტრრევოლიუციონური საულისკვეთებით იყენება.** რასაკვირველია, „ობიკატელს" არ ესმის რომ ეს გაოდამავალი, დროებითი ხანაა და ყოველ ძნიშვნელოვან ისტორიულ ცვლილების დროს ასე ყოფილა.

როგორია ჩვენი პოზიცია? დღეს ორი გზაა ხათლად გამორკვეული: ერთია გზა სახელმწიფოებრივი ძეძოქმედების და კრიზისის ძეძსუბუქებისა. ეს გზა მუშაობას და თავგანწირვას ძოითხოვს. მეორე გზა დემაგოგიისა. ლანძღე, ათრიე, აკრიტიკე ბოროტად ეხლანდელი მთავრობა და მასსაში დიდს თანაგრძნობას დაიმსა-

ხურებ. ათასობით გამოგყვება ხალხი და იარაღითაც იბრძოლებს შენის მეთაურობით, რათა საქართველოს ეხლანდელი მთავრობა დასცეს. ასეთია ძალა მეშჩანობისა.

მაგრამ განა ჩვენ „ობივატელებს“ უნდა ავყვეთ? პოლიტიკური პარტია თვითონ უნდა იყოს მოკარნახე ბრბოისა და არასოდეს მის გავლენას არ უნდა ემორჩილებოდეს. დიაღ, დღეს რომ ჩვენი პარტია ოპოზიციაში ჩადგეს—იგი გაძლიერდება შემადგენლობით, მაგრამ სამუდამოდ დაჰკარგავს თავის სახეს. ჩვენ ავიყოლიებთ ხალხს და შეიძლება მან დღევანდელი წეს-წყობილება დაანგრიოს. მაგრამ მასსის დაკმაყოფილებას ვერავინ შესძლებს და ვერც ჩვენ შევასრულებთ იმ დაპირებებს, რომელიც შეიძლება ტყუილა-უბრალოდ ხალხს გულში აღუძრათ, მიტომ რომ შინაური და გარეშე ობიექტიური პირობები საამისო ნებას არ მოგვცემენ. ვერავინ გააკეთებს დღევანდელ რთულ პირობებში იმაზე მეტს, რასაც სოციალისტური პარტიები აკეთებენ. ეს ჩვენი ღრმა რწმენაა. და თუ ეს ვერ შევიგენით—დემაგოგიური ქადაგებით გაალბასებული ბრბო დაანგრევს აოა მარტო საქართველოს რესპუბლიკის ტახტს, აოამედ ჩვენს იდეალებსაც დაამსხვრევს. ამიტომ ვიმეორებთ: დღეს ჩვენს წინ ორი გზა იყო—დემაგოგიისა, რომლითაც მრავალი საარჩევნო ხმა შეგვეძლო მოგვეპოებინა და გზა სახელმწიფოებრიობისა. ჩვენ ეს უკანასკნელი ვირჩიეთ და სამშობლოს, მომავალი ვამჯობინეთ დროებით საეკვო გამარჯვებას. აი, სწორედ ამან გვაიძულა პარლამენტშიც, მის გარეშეც, ყველგან გვწარმოებინა ის პოლიტიკა, რასაც აქამდე ვაწარმოებდით, როგორც პარტია. ასეთია ჩვენი პოზიცია და ღრმად დარწმუნებული ვართ—იგი სწორია და მართალი. სხვა გზა არ არსებობს და შეუძლებელიცაა დღეანდელ პირობებში.

შეიძლება ზოგიერთს გულფიცხს და სულსწრაფ ადამიანებს ჩვენი შემოქმედებითი პოზიცია არ აკმაყოფილებდეს. მაგრამ, კაცია და გუნებაო, ნათქვამია. ისტორია პირუთვნელ მსჯავრს დაგვდებს ყველას. მისი სამართლიანი ხმალი და ჩვენი კისერი.

ქ. რაჩველიშვილი.

პოლიტიკური პატოლოგია

სულიერ მოვლენათა ფსიქოლოგიური ახსნა ორ მდგომარეობას არჩევს: ნორმალურს და პატოლოგიურს. ეს უკანასკნელი შედეგია ფსიქიურ ცხოვრების აწევ-დაწევის, ან და ნორმალურ პირობათა მოსპობისა. ამ ანორმალობას სხვა და სხვა სახე აქვს. არის ნევრასტენია, მანიური დეპრესია, განდიდების სენი და სხვა გარდამავალი ან და მოსარჩენი აშლილობანი. მაგრამ არის ე. წ. სრული მოშლაც, როდესაც შეგნება ვიწროვდება, ემპირიულ კავშირთა გაგება ჰქრება და მაშასადამე იკარგება ათვისება და ორიენტაციაც. ამ პირობებში სულიერი ცხოვრება ინსტინქტს გადაეცემა, რომელსაც მხოლოდ აწმყო მომენტი განსაზღვრავს. ეს განსაკუთრებითი ფსიქიური მდგომარეობანი მეღავნდებიან პოლიტიკურ სფეროშიც. აქაც გეხვდებიან პატოლოგიური მოვლენები, და დღეს მე სწორედ ამ პოლიტიკურ ანორმალობაზე, ამ პოლიტიკურ აშლილობაზე უნდა ვთქვა რამდენიმე სიტყვა.

როდესაც პოლიტიკურ სფეროში ჰხდება ნორმალ პირობათა მოსპობა, როდესაც იწყება პოლიტიკურ ცხოვრების დონე, აი ამ დროს ხდება პიროვნებათა გადარჩევაც. ვინც საღია, უძლებს, ვინც არა და აშლა მოსდის, ჰკარგავს იმ თვისებებს, რომელიც საღ ადამიანს აქვს ე. ი. სულის ძალას, რომ მოვლენათა მრავალ სახეობა გადაიტანოს, ანალიზის შეძლებას, რომ იგივ მოვლენები დაანაწილოს და გაარჩიოს, შეკავშირების, ანუ აპპერცეპტიულ სინტეზის შესაძლოებას.

ჩვენს პოლიტიკურ ცხოვრებაში დიდი ცვლიბები მოხდა—საქართველო დამოუკიდებელი შეიქმნა. ჩვენი ყველა კატეგორიის მტრებისთვის ეს დიდი მოვლენა რასაკვირველია უარყოფითი გამოდგა, და ზოგმა ეს უარყოფითი მოვლენა დაიმორჩილა, ჩაყლაპა და თავი დაიპირა, ზოგი თვით დაემოოჩილა ამ მოვლენას და ხასიათის თანაბრობა—დაკარგული აიშალა. დაიწყო მათთვის პოლიტიკური პატოლოგია. ამის ნათელი ლაბორატორია გაზეთ „ტრუდოვოე ზნამიას“ რედაქციაა.

რამდენი ხანია, რაც იქ სალანძღ სიტყვების მორტირები დადგეს, სოციალისტური ბარიკადები გაიკეთეს და ქალალდის ყუმბარებს უშენენ საქართველოს რესპუბლიკას. ისინი მეტად სჭიმავენ კუნთებს, იღლებიან და იშლებიან. მათ კი პასუხს არ აძლევენ, არაფრად აგდებენ. აკი ისტერიულადაც აკივლდებიან ხოლმე, და ითხოვენ პასუხს.

„ტრუდოვოე ზნამიას“ რედაქციაში პოლიტიკურად სნეული რუსები, ან და შუბლ-ოკლე რუსოფილები სხედან. მათი ნორმალური პირობები იყო საქართველოში ბატონობა. ეხლა ეს პირობები მოისპო და ისინიც იღრინებიან, სიტყვიერად იკბინებიან, მწარე გრიმასებით კბილებს აკრაჭუნებენ. ყველგან, ყოველ ფეხის გადადგმაზე ჩვენი რესპუბლიკის შესახებ ყაყანობენ, და დღემდე ვერა სთქვეს გარკვეულად, თუ ეს „სოციალისტები“ რაზე გვებრძვიან? ვერ აგვიხსნეს, თუ რად გამემარცხენევდნენ საქართველოს დამოუკიდებლობის შემდეგ? მაგრამ თვით ცხოვრებამ გაგვცა პასუხი და გვაჩვენა, რომ მათი მისია შესრულებულია, რომ მათ ჰქონდათ დრო „საქმის გასაკეთებლად“ ვერ გააკეთეს უნდა წავიდნენ. დიახ, უნდა წავიდნენ საქართველოს საზღვრებიდან, ვინც საქართველოს ვერ ინელებს, თორემ ანაზდეულად გამოეცლებათ ფეხებიდან ის ნაბადი, რომელზედაც დღემდე ასე უსირცხვოდ გადადიოდნენ პოლიტიკურ მალაყებს.

თითონაც [illegible]ობენ ამას, მაგრამ მაინც **არ** სცხოვრ[illegible] ყოველგვარ ხერხს ხმარობენ, რომ [illegible] პოლიტიკური ბალაგანი არ დაცალიერდეს სავსებით.

„ტრუდოვოე ზნამიას“ კლოუნი „სოციალისტები“, მემარცხენეობის ფერუმარილ შეგლ[illegible]ლები, არბიან და ჩარბიან საკუთარ[illegible]ვაწეობის მოკლე კიბეზე, აეღარუნებენ დაირის პატარა ზარებს, რომ ამით მაინც ამცნონ საზოგადოებას თავისი არსებობა. ჰყვირიან ყველაფერზე, იცინიან ყველაფერზე, დახტირიან ყველაფერს და საერთოდ კი, მწარე გრიმასებით ჩვენც გვაწუხებენ და თავიანთ თავსაც.

მათ სოციალისტობა უნდათ. მემარცხენეობაც სწადიანთ. ნამდვილად კი ის, რაც მათ მემარცხენეობა ჰგონიათ, არის წმინდა წყლის მემარჯვენეობა.

საქმე ის არის, რომ მათ საქართველოს ზურგი შეაქციეს, და რაც ეხლა მარცხენა მხრივ ეჩვენებათ, ჩვენსკენ რომ პირი იბრუნონ, მარჯვენა მხრივ მოექცევათ. ასეა. მაგრამ ეს არ ესმით „ზნამიელებს“ და სიტყვათა ქარაშოტში სცდილობენ ჩვენი გონიერების არევას. საცოდავი ანგარიშია. ვერც ჩვენს გრძნობიერებაზე იმოქმედებენ. ჩვენ ვიცნობთ მათ და ისინიც უნდა გვიცნობდნენ.

ამ უკა[illegible]ნებში კიდევ აბმულნ[illegible]დნენ. მეთაურ[illegible]ყრილი, წერილი... რაზე? რა უნდათ? რაზე მრისხანებენ?—ლტოლვილები და მათი ბედი.—ეს არის წერილების თემა. კონკრეტიულად: სიღნაღის მაზრის კომისარის თანაშემწეს, ამხ. ტყემალაძეს სომეხი ლტოლვილები, დედოფლის წყაროდან შირაქის ველზე გაუხიზნავს. ფაქტი ეს არის. მაგრამ ამ ფაქტს ისე აღწერს გაზეთის ყალბი ლირიკოს-პუბლიცისტი, რომ გეგონებათ რაღაც საშინელება დატრიალებულა, რაღაც სტიქიონს ხალხი წაულეკავსო. მეორე მესოპოტამია!.. ჰათოსით ჰკივის ბ-ნი გ. შ.

ამ გახიზნისათვის, გაზეთი „ტრუდ. ზნამია“ ლანძღავს ტყემალაძეს, ეძახის „самадур“-ს და სხვ. მაგრამ ბ-ნებო, არც ისეთი მეამიცნი გახლავართ, რომ ყოველ გამვლელის დაღრეჯილ სახემ გული აგვიჩუყოს და ლმობიერების ჰიპნოზით გამოგვაშტეროს. ნამდვილადაც რომ ისე მომხდარიყო, როგორც საშინლად ასწერს ავტორი, ჩვენ მაინც ვიტყოდით, რომ ეს ასე უნდა მომხდარიყო. გუთანს რომ გაატაოებ, კაჭაჭ-ბალახებს და ხშირად მინდვრის ყვავილებსაც კი მოსჩიჩქნი. ავია თუ კარგი—ეს სხვა საკითხია, მაგრამ თუ ხვნა გინდა, მის შედეგსაც უნდა შეურიგდე.

ლტოლვილები რად გადაასახლეთო?—ე ი. უნდა დაგვეტოვებინა. „უმაღლეს სამართლის“ ძალით, უნდა მოგვეწყო კიდეც, სტუმართ-მოყვარეობის რიტუალი დაგვეცვა, მიწები მიგვეცა, დაგვესახლებინა საუკეთესო ადგილებში და სხ... ასე გამოდის. მაგრამ რა იციან მათ, თუ როგორი გარდატეხვა მოხდა ქართველ ხალხში, და როგორ ნანობს იმასაც. რაც აქამდე დაემართა, აღმოსავლეთ საქართველოს ბოროტ აჩრელებით. ამას იქით ამას ადგილი არ ექნება.

თანაც სომეხ-ლტოლვილთა გახიზვნა არც იმ მოტივებით მოხდა, როგორც ეს „ტრუდოვოე ზნამიას“ წარმოუდგენია. სომხები რომ არ გაეხიზნათ, თვით ხალხი გახიზნავდა მათ, და ხომ იცით, ხალხმა როგორი გახიზვაც იცის. დიახ, რომ სიღნაღშიაც არ გამეორებულიყო დუშეთის ამბები, წინდაწინვე კომისარმა ზომები მიიღო. ეს მოსაწონია. „დედაკაცები და ბავშვები ტიროდნენო“, და განა უარესი არ იქნებოდა, რომ იარაღი აემუშავებინათ გლეხებს? და რომ აამუშავებდნენ ამაში „ტრუდოვოე ზნამიას“ პოლიტიკოსები დარწმუნებულნი უნდა იყვნენ.

ან როგორ მოითმენდნენ? ვერავითარი კალია ვერ დააზარალებდა ჩვენ ხალხს, [illegible]გორც ეს ლტოლვილებმა [illegible]ველი ლტოლვილი საუკეთესო ად[illegible]ასტია, ჩვენი სახელმწიფოს წინა[illegible]ეგ მებრძოლი.

[illegible]ვენ წერილები მოგვდიოდა იქიდან, სადაც წინადადებას იძლეოდნენ, რომ თუ არ გაიყვანთ ლტოლვილებს, ჩვენ თვით მოვიშორებთ მათო.

ბ-ნო რუსოფილებო და სომეხთ მზრუნველებო, მაშ როგორ [illegible] ყავით?

„რად სდუმხ[illegible] ... გვეკითხებით, და არა სოციალისტებას გვიძტკიცებთ თქვენი ბუშმენური ლოღიკით. თქვენ რად სდუმდით, როდესაც „მემარცხენე რუსეთი“ არ უშვებდა ლტოლვილებს? როდესაც კავკავის გზაც შეკრეს და შავი ზღვაც, როდესაც ლტოლვილებით დატვირთულ გემს არც ერთს რუსეთის ნავთ-სადგურზე არ უშვებდნენ? მემარცხენე სოციალისტებო. აბა მოგვაგონეთ ის თქვენი გაზეთ[illegible] ნომრები, სადაც თქვენ, სოციალისტურ ენით გამოექომაგეთ „უბედურ, მშიერ ხალხს?“ თქვენ ამას ვერ გვიჩვენებთ. მაშ ჩვენ შესახებაც ნუ ყიყინებთ. გაჩუმდით.

ნუ გგონიათ, რომ საქართველოს რ[illegible] პუბლიკა იმ სატურნად გადაიქცევა და საკუთარ შვილებს შესჭამს.

ეს არ მოხდება.

ჩვენ კი გიჩვენეთ, მოხსნათ თქვ[illegible] სალანძღავი მორტირები და გაიხიზხოთ. თქვენ ლტოლვილების ბედი კი არ გაინტეოესებთ, აოამედ საქართველოს დამხობა, და ლტოლვილების გამოყენება გსურთ როგორც საამისო საშუალება.

ჩვენ ეს ვიცით, და ნურას უკაცრავად თუ თქვენს გაკაპასებულ ქომაგობას ჩვენ ეჭვის თვალით შევხედოთ.

საქართველო თვით დამშეულია, და სხვა მშივრებს ვერ მოუვლის. პურიანი ქვეყანა რუ[illegible]ეთია. უშუაძდგომლეთ, გაუ[illegible]ეხით წინ და წაიყვახეთ. ჩვენ მხო[illegible] გზას დაგილოცავთ. ხოლო სოციალ[illegible]ტობას და მემარცხენეობას ნუ იჩენთ იქ, სადაც თქვენ არც გული გტკივთ [illegible] არც მომავლის ფიქრი გაწუხებთ.

თუ მემარცხენეობა გსურთ, წადით რუსეთში, იქ მემარცხენეები ილუკ[illegible]ბიან, იქ მიეშველეთ.

ჩვენ კი, აქ დარჩენილები მოვრიგდებით. მით უმეტეს, რომ თქვენი რეცეპტებით არც გვიცხოვრაა და არც ვიცხოვრებთ.

თქვენ აშლილები ხართ ჩვენი რესპუბლიკის წინააღმდეგ, და ხომ იცით, როგორც აშლილებს, როგორც არა-ნორმალურებს არაფერი დაგეჯერებათ.

ისევ გადუმდით. ისევ წადით. თქვენ დაკარგული გაქვთ უნარი მოვლენათა სწორი გაგებისა, ათვისებისა და ორიენტაციისა.

ვახტანგ კოტეტიშვილი.

ᲡᲠᲝᲛᲘᲡ ᲔᲜᲔᲠᲒᲘᲐ

აგრარულ რეფორმისათვის

როდესაც გლეხკაცობის საერთო ძასაზე ვლაპარაკობთ, ჩვენ ერთხელაც არ ალგვინუსხავს ის გარემოება, რომ შესაძლოა მსხვილი მიწისმფლობელობა არსებობდეს თვით გლეხკაცობის შორის. ჩვენ ძალიან კარგად ვიცით, რომ გლეხებსაც აქვთ დიდი მამულები, მაგრამ საერთოდ და უმთავრესად გლეხობის საკუთრებას წვრილი მიწისმფლობელობის ხასიათი აქვს. რუსეთში წვრილსა და მსხვილს შეადგენდა გლეხობა 1877 წელში

წვრილი—65,2 პროც.
მსხვილი— 1,6 „

წვრილ მესაკუთრეთა დიდ უმეტესობას აქვს ათ დესეტინაზე ნაკლები მიწა, ნაკლებს კი 10 დესეტინაზე მეტი. შემდეგში საერთოდ წვრილი მფლობელობა მრავლდება, ვიდრე მსხვილი. ვისარგებლოთ რუბაკინის შედგენილ ციფრებით.

	10 დესეტინამდე	10—100 დეს.	100—1000 დეს	+ 1.000 დეს.
1877 წ.	50,8%	33,3%	12,6%	3,3%
1905 „	51,0 „	35,3 „	11,8 „	1,8 „

აქ აშკარად სჩანს, რომ ცხოვრების პროცესში მხოლოდ წვრილი და საშუალო მეურნეობა იზრდება, ხოლო კლებულობს მსხვილი მეურნეობა და მფლობელობა. ასეთ მოვლენას მრეწველობაში ადგილი არ აქვს და ეს რეალური მოვლენა ორტოდოქსალური მარქსიზმის ყოველ ფრთისათვის გაუგებარი დარჩა

უკანასკნელ ათი წლის განმავლობაში სამეურნეო იარაღები რუსეთს უფრო მეტი შემოჰქონდა უცხოეთიდან, ვიდრე თითონ ამზადებდა. შემოჰქონდა ევროპიდან და ამერიკიდან. ასე რომ სამეურნეო იარაღების სამშობლოდ ევროპა-ამერიკა შეგვიძლიან ჩავთვალოთ. მაგრამ მანქანების სამშობლოში სრულიად არ მომხდარა ის პროცესი, რომელსაც კ. მარქსი ხედავდა მრეწველობაში და რასაც გულისხმობდა სოფლის მეურნეობაში: მსხვილი წარმოების გაბატონებას ტეხნიკის საშუალებით და წვრილი წარმოება-მეურნეობის გაქრობას. ჩვენ უკვე დავინახეთ, რომ ევროპის სოფლებში დიდი ადგილი დაიჭირა მანქანამ. მაგრამ მანქანის როლი არ არის მეურნეობის შემბოჭველი და დამამორჩილებელი. ჰოლანდიაში, სადაც მცხოვრებთა უმრავლესობა სოფლის მეურნეობას მისდევს, ხოლო ინტენსიური სასოფლო კულტურა ძლიერ ვითარდება წვრილი მიწისმფლობელობა და მეურნეობა სისტემატიურად ძლიერდება. „მიწათ-ოქმედების გაზეთში“ (გვ. 349, 1917 წ.) ვპოულობთ ფრიად საინტერესო ცნობას. ყოფილა მეურნეობა:

	1888 წ.	1904 წ.	1910 წ.
1 — 5 ჰექტ-დე—	74589	92693	10965
5 — 10 „	34088	34798	41547
10— 20 „	30004	29797	30819
20— 50 „	22422	22605	23800
50—100 „	5558	3089	3275
+ 100 „	217	184	216
სულ —	166878	183166	209252

ჰოლანდია არ არის ბუნებით უხვი, მდიდარი ქვეყანა. ჰოლანდიის პირობებში მხვილი მიწის-მფლობელობას და დიდ მეურნეობას უფრო ადვილად შეეძლო არსებობის დაცვა და ახალ ადგილების ხელში ჩაგდება, მით უმეტეს, რომ მცხოვრებთა უნარი, თაოსნობა და კულტურული დონე ამისათვის ხელის შემწყობია, მაგრამ თუ ლატიფუნდიების წარმოება ჰოლანდიაში ვერ მოხერხებულა, აშკარაა, რომ წვრილ მეურნეობის დაძლევა, სადაც შრომას პრევალიური მნიშვნელობა აქვს კულტურულ ინტენსიურ მეურნეობაში — შეუძლებელი ყოფილა. დღევანდელი ჰოლანდია უმთავრესად წვრილი სასოფლო-სამეურნეო ქვეყანას წარმოადგენს. მსხვილ მიწის-მფლობელობის დანგრევა საარაკოდ სწარმოებს. ასე, ქონდათ მსხვილ მიწის-მფლობელთ:

	50—100 ჰექტარი	100 ჰექტარი.
1888 წ. —	3,4%	0,13%
1904 „ —	1,7 „	0,10 „
1910 „ —	1,5 „	0,10 „

მსხვილი მეურნეობა დასუსტებულა, შემცირებულა, წვრილი კი გაზრდილა და გაძლიერებულა. წვრილ მეურნეობას ეჭირა სართო რიცხვში:

1888	წელს	— 44 %
1904	„	— 50 „
1910	„	— 54 „

ჩვეულებრივად, მარქსისტულ ორტოდოქსიით შეგზოვილი ადამიანები სოფლის მეურნეობის სისტემის და მოძრაობის კანონის გამოკვლევისას (ლიშჩენკო და ოგანოვსკი განსაკუთრებით იძიებენ სამეურნეო კულტურის მოძრაობის კანონებს) მხედველობაში იღებენ ქალაქების წარმოშობას, ხალხის მოძრაობას და ამ მოვლენებთან დაკავშირებულ საქონლის ტრიალს, გაცვლა-გამოცვლას. საზოგადოება ხედავს, რომ ჩვენ ამ გავლენისათვის არ მიგვიქცევია განსაკუთრებული და უმთავრესი ყურადღება, ვინაიდან არავისათვის საჭირო არ არის საყოველთაოდ მიღებულ ჭეშმარიტებასთან ლაპარაკის გაგრძელება. ქალაქის ზრდას ადგილი არ ექნებოდა რომ სოფელში არ ვხედავთ სპეციალიზაციას შრომისას. წინანდელ ტიპის ოჯახს აკლდება მრავალი დარგი მუშაობისა და საბაზრო ინტერესებისათვის შრომის გაწევა გულისხმობს საბაზრო ცენტრებთან საბაზრო ნივთების მწარმოებელთა დაახლოვებას. თანამედროვე ქალაქი მარტო ადმინისტრატიული და პოლიტიკური ცენტრი არ არის, ის სახელოსნო და სამრეწველო ცენტრიც არის ამავე დროს. ამიტომ ქალაქების და საზოგადოდ საბაზრო ადგილების გაჩენა-გაძლიერება ჩვენ გვაჩვენებს არა სოფლის სამეურნეო ძალებით დაცალიერებას, არა სასოფლო-სამეურნეო ესე იგი **წარმოების** კრიზისს, არამედ იმ ფაქტს, რომ სოფლის წარმოებამ უფრო სპეციალური ხასიათი მიიღო და სხვა არა სამეურნეო დარგები მწარმოებელს ჩამოშორდა. ოგანოვსკი მოითხოვს, რომ აგრარული ევოლიუცია სოფლის **წარმოების** შესწავლით იქმნას განხილული, როგორც მარქსმა მოახდინა მრეწველობაში და არას შემთხვევაში ისეთ საწარმოვო დარგების კვლევა ძიებით, რომელთაც სოფლის წარმოებასთან მჭიდრო კავშირი არ აქვს.

წარმოება, წარმოების ფორმა და მიწა—აი გული სოფლის კულტურისა. საკითხის ამ მთავარ მხარეს ვაქცევდით ყურადღებას და შემდეგშიაც საამისო ფაქტების ამეტყველება შეგვასწავლის სოფლის საეკონომიო განვითარების გზას, გეზს. ფინლანდია კიდევ უფრო მწირი ბუნებაა ჰოლანდიასთან შედარებით, მაგრამ სასოფლო-სამეურნეო პროცესი ისევე მიმდინარეობს, როგორც ევროპის სხვა ქვეყნებში ფინლანდიის ქალაქის კაპიტალიზმი სხვას გვეუბნება, ხოლო სოფლის კაპიტალიზმი კიდევ სხვას. 1917 წლისათვის ფინლიანდიაში ირიცხებოდა მეურნეობისათვის გამოსადეგი 1878.381 ჰექტარი მიწა. კრასნოპეროვის გადმოცემით სამეურნეო შემდეგ ნაირად არის დანაწილებული:

1—3 ჰექტარი	106432	მეურნე— 39,27%	59734 ჰექტარი—3,35%
3—10 „	78778	„ —29,05%	450015 „ —15,82%
10—25 „	56790	„ —20,94%	876003 „ —30,79%
25—100 „	27269	„ —10,06%	1107379 „ —38,91%
+100 „	1855	„ —0,68%	— — —11,13%
	271154	100%	2845191 100%

1914 წლისათვის საკუთრების დანაწილება შემდეგ სურათს წარმოადგენდა:

0,5— 1	ჰექტარამდე	—19,1
1— 3	„	—37,1
3— 5	„	—38,9
5—10	„	—73,1

უდიდესი ნაწილი ფინლანდიის მეურნეთა წვრილი მიწის მფლობელია, 39,27% მხოლოდ 3,35% მიწა აქვს, მაგრამ ფინლანდიის მეურნენი მტკიცედ დგანან მიწის ნაფლეთებზე და კაპიტალისტების „მეტოქეობას“ იტანენ. თუ საკუთარი მიწით არა, იჯარით მაინც ასერხებენ საკუთარ კეთილმდგომარეობის შექმნას და ამ შემთხვევაშიაც, იჯარაშიაც წვრილი უფრო ბლომად ამუშავებს მამულს, ვიდრე მსხვილი. ამუშავებდა საიჯარო მიწას:

0,5—1	ჰექტარამდე	—80,9
1—3	„	—62,9
3—5	„	—41,1
5—10	„	—26,9

იქ სადაც კაპიტალისტურ წარმოებ[illegible] მარქსის ფორმებს უნდა ეჩინა თავი ჩვენ მხედავთ სრულიად სხვაგვარ მდგომარეობას: შრომის ენერგიაზე აღმოცენებული წვრილი მეურნეობა მტკიცედ სდგ[illegible] და თანამედროვე დუხჭირ საიჯარო და [illegible]ენტის წესებში ახერხებს გამარჯვებით [illegible]სიარულს

თედო ღლონ[illegible]

უკანასკნელი ცნობები

ახალ-სენაკი

(საკუთარ კორესპოდენტისაგან)

ზუგდიდის მაზრაში უკანასკნელ ძალღონეს იკრებენ აჯანყებულნი, რომელთაც შეუერთდნენ ლეჩხუმიდან გამოქცეული ბრბოები თავიანთ ინსტრუქტორებით. მათ გადაწყვეტილი აქვთ სასტიკი იერიში მოიტანონ გენერალ იოსებ გედევანიშვილის პარტიზანულ პოლკის წინააღმდეგ, რომელიც სენაკს ჩამოვიდა და სექტემბრის პირველიდან მოქმედებას უკვე შეუდგა ფართო სამხედრო გეგმით. გენერალ გედევანიშვილის სრულს განკარგულებაში გადავიდა პოლკოვნიკ რუხელის რაზმი და მთავრობის მთელი შეიარაღებული ძალა, რომელიც სენაკ-ზუგდიდის მაზრებსა და სამურზაყანოს რაიონში მოქმედებს.

ბებიაშვილი

ბაქო

გერმანიის მისიის ცნობით, ბაქოს ჯარი საიერიშო გამოსვლას აპირებდა, მაგრამ ოსმალოებმა იგი გარეკეს. ბაქოს მეცხოვნეთათვის საუკეთესო საშუალება დაცვისათვის „კანონერკებია“ რომელთაც რკ. გზებს უშენენ. ოსმალები განაგრძობენ დიდი ძალების დაგროვებას.

ახალი ამბავი

ცუდი ამინდის გამო რადიო-სადგური წესიერად ვერ მუშაობდა და ამის გამო დღეს ჩვენს გაზეთში ომისა და უცხოეთის დეპეშები არ არის მოთავსებული.

ტფილისში ჩამოვიდნენ. სექტემბრის 2-ს ოტომანის მთავრობის დიპლომატიური წარმომადგენელი საქართველოში, აბდულ-ქერიმ-ფაშა და იმავე მთავრობის დიპლომატიური წარმომადგენელი სომხეთში მამედ-ალი ფაშა.

თათბირი. გუში დაიწყო კავკასიის რესპუბლიკათა წარმომადგენლების თათბირი რკინის გზის და ფოსტა-ტელეგრაფის საქმის მოწესრიგების შესახებ. თათბირში მონაწილეობა მიიღეს რესპუბლიკათა წარმომადგენლების გარდა გერმანიისა, ოსმალეთისა და ავსტრო-უნგრეთის წარმომადგენლებმა.

გაძარცვა. სექტემბრის 2-ს ღამით ბარონის ქუჩაზე ბოროტგამზრახველებმა რ. გოზალოვს წაართვეს 15 ათასი მანეთი.

მარილის აღმოჩენა. აგვისტოს 27-ს შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან არსებულ განსაკუთრებულმა რაზმმა გ. არუთინოვის ქარვასლაში აღმოაჩინა 1500 ფუთი მარილი.

ცეცხლი. ჯარაბინინოვის სახლს, მამუკინის შესახვევში № 5 ცეცხლი გაუჩნდა. ზარალი უდრის 32 ათას მანეთს.

ქურდობა. სექტემბრის 2 ს ი. რ. კურმანოვიჩის ბინიდან (ელისაბედის ქუჩა № 132), წაიღეს 6 ათასი მანეთის სხვა და სხვა ნივთები.

— არაქელოვის და კ. ნაზარბეგოვის ბინიდან (ავლაბრის ქუჩა № 12) ბოროტმოქმედებმა წაიღეს 70 ათასი მანეთის ნივთები და 30 მან ფული.

ტყიბულის მაღაროებში გზათა მიმოსვლის სამინისტრომ ტყიბულის ქვანახშირის მაღაროებში, გაგზავნა ქვა-ნახშირის დასაძუშავებლად თავისი წარმომადგენელნი და ორი გერმანელი ექსპერტი.

ქართული სამუსიკო საზოგადოება. სექტემბრის 2-ს შესდგა კრება ქართული სამუსიკო საზოგადოებისა პოლკ ეს. მაჩაბელის თავმჯდომარეობით. ქართულ სამუსიკო საზოგადოების სკოლის გამგედ დაინიშნა ალაყიშვილი, სკოლის საქმის და გუნდის მოწყობა მიენდო ილ. აბაშიძეს, რომელმაც ფილარმონიის საზოგადოების საქონელი ჩაიბარა.

ლტოლვილთა დახმარება. სომეხთა მთავარი ლტოლვილთა საბჭო ყოველ დღე მე-300 ვერსზე აგზავნის ლტოლვილთა საჭიროებისათვის 10 ათას მანეთს. იმავე საბჭომ ბაკურიანში და მის მიდამოებში ლტოლვილთათვის მრავალი პურის ფქვილი და შაქარი გაგზავნა.

მომავალ კვირას ქართულ და რუსულ ენაზე დ. თოფურიძის რედაქტორობით გამოვა ორკვირეული ჟურნალი **„საქართველოს ეკონომისტი“.** „საქართველოს ეკონომისტი“ გულდასმით მიჰყვება სახელმწიფო, საზოგადო და კერძო დაწესებულებათა მუშაობას ფინანსიურს და ეკონომიურ დარგებში; აღნიშნავს ღირსშესანიშნავ ფაქტებს მათი საქმიანობისას და მით ხელს შეუწყობს ჩვენი ნორჩი რესპუბლიკის მიერ საფინანსო და საეკონომიო პრობლემის წესიერად დაყენებასა და გადაჭრას. ჟურნალში შემდეგი პირები თანამშრომლობენ: ი ანდრონიკაშვილი, კ. ანდრონიკაშვილი, არსენიძე, ა. ასათიანი, ბერგი, პ. გელეიშვილი, ფ. გოგიჩაიშვილი, ნ. ელიავა, ი. ვარაზაშვილი, ტ. ვოიტინსკი, დ. თოფურიძე კ. კანდელაკი, ე. კოზლოვსკი, ი. ლორთქიფანიძე, გ. მამრაძე, ტ. მარგველაშვილი, პ. საყვარელიძე, ი ფალავა, ი. შარაშიძე, შრამჩენკო.

ახალი წიგნი. რედაქციამ მიიღო რ. ხუციშვილის და დ. პარკაძის მიერ შედგენილი „არითმეტიკის ამოცანათა კრებული და სახელმძღვანელო“. წიგნი ღირს 3 მ. 75 კ.

ხოლერა. უკანასკნელი ორი დღის განმავლობაში ქალაქის საავადმყოფოში მოათავსეს 9 ხოლერიანი და 12 საეჭვო ავადმყოფი. საეჭვოთა განყოფილებიდან ხოლერიანთა განყოფილებაში 4 გადაიყვანეს. მორჩა 6. გარდაიცვალა 10. სექტემბრის 2-ს სულ იყო 74 ხოლერიანი და 22 საეჭვო ავადმყოფი

საქართველოს მოხელეთა კავშირის საბჭო ამით აცხადებს რესპუბლიკის დაწესებულებათა მოხელეების საყურადღებოდ, რომ მათ შეუძლიათ ჩაეწერონ წევრებად საქართველოს რესპუბლიკის ოფიცერთა ეკონომიურ საზოგადოებაში. ჩაწერა შეიძლება დილის 10—12 საათამდე კირკის ქუჩაზე, ეკონომიურ საზოგადოებაში. ყველა მოხელეს თან უნდა ჰქონდეს მოწმობა ვინ რომელ დაწესებულებაში მსახურებს. ჩაწერის გასაადვილებლად სასურველია თითოეულმა დაწესებულებამ შეადგინოს მოსამსახურეთა სია და გაგზავნოს ერთი წარმომადგენელი ჩასაწერად. თითოეული წევრი იხდის 22 მან. წლიურ გადასახადს და პაის ფულს.

ტელეფონი. ფოსტ.-ტელეგრაფის უფროსი გვთხოვს გამოვაცხადოთ: „უკანასკნელ დღეებში გახშირდა ტელეფონის აპარატების დაზიანება, რაც იწვევს აბონენტების უკმაყოფილებას და ჩივილს. ვაცნობებ საზოგადოებას, რომ მიზეზი ზოგიერთი ტელეფონის არა ნორმალურ მოქმედებისა მდგომარეობს იმაში, რომ ქალაქში არ იშოვება ბენზინი, რომელიც აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს დაზიანებულ კაბელების შესაკეთებლად. ჩემ მიერ მიღებულ-ია საწვავი ზომები ბენზინის საშოვნელად და ყველა დაზიანებული ტელეფონის დაუყონებლივ შეკეთების.

ქალაქთა წარმომადგენლების საყურადღებოდ. ქალაქის კავშირის ყრილობაზე ჩამოსულ წარმომადგენლებისათვის მომზადებულია ბინა სასამართლოს ქუჩაზე № 48 (ზუბალაშვილის სახლი), სადაც წარმომადგენლებს შეუძლიათ წასვლა პირდაპირ სადგურიდან.

ოპერატიულ სასადილოში. (ქვაშვეთის პირდაპირ) ჩვეულებრივ სადილის გარდა დღეიდან იქნება ვახშამიც 8—11 საათამდე მეტად შეღავათიან ფასებში.

ქალაქის საბჭოს პრეზიდიუმის არჩევნები. ქალაქის საბჭოს პრეზიდიუმის რწმუნების ვადა გავიდა და ხელახალი არჩევნები მოხდა ქალაქის საბჭოს თავმჯდომარედ ა. ლომთათიძე (ს.-დ.) აირჩიეს, ამხანაგებად იაკჯინი (დაშნაკელი) და თუმანოვი (ს.-რევ.) მდივნად ერთხმად აირჩიეს ვ ხახანაშვილი (ს.-დ.).

შეცდომის შესწორება.

გუშინდელ ქრონიკაში პირველ ამბავში შეცდომით დაბეჭდილია ყარაულში მდგომი მე-8 პოლკის. უნდა იყოს: ყარაიაზში.

სოფლად და ქალაქად

სოფ. ბეკამი.

ვგონებ იობსაც არ განუცდია ისეთი ტანჯვა, რაც ამ სოფელს გამოუცდია უწყლობისაგან. სოფელს წყალი წინად ჰქონდა გამოყვანილი მილით, მაგრამ მერმე ჩამოწყდა, დაიმტვრა მილები და სოფელი უწყლოდ დარჩა. რამდენიმე წელიწადი ძატლიანი წყალის სმა არჩიეს, თუმცა მილების გახახლება სულ ადვილი საქმე იყო. ეხლა ეს წყალიც დაძრა და სოფელი დარჩა ხახა მშრალი. მაგრამ... ზოგი ჭირი მარგებელიაო— იტყვიან ხოლმე და უკიდურესმა გასაჭირმა გლეხობას ძლივს გამოაღებინა ბაბა ყურიდან. ეხლა გადასწყვიტეს, რაც უნდა დაუჯდეთ, წყალი ისევ გამოიყვანონ და ძველი ხარჯიც თვითონ იკისრონ. ამოირჩიეს კიდეც ცხრა კაცი, რომელთაც დაავალეს მოაწესრიგონ ეს საქმე, მოიწვიოს ოსტატები, შეჰკრიბოს ხარჯი და სოფელს მილით წყალი მოაწოდონ, კარგია კიდევ, რომ სოფელმა ეხლა მაინც ბოიფიქრა ეს და უფრო კარგი იქნება, თუ საქმეს არ დაავიანებენ და წყალის გამოყვანას ეხლავე შეუდგებიან.

საქართ. სოც.-ფედ. სარევ. პარტიაში

დღეს, ოთხშაბათს, სექტემბრის 4-ს, პარტიულ კლუბის დარბაზში, ეროვნულ საბჭოს წევრი, განათლების მინისტრის ამხანაგი, ამხ. **ალექსანდრე მდივანი** წაიკითხავს მოხსენებას შემდეგ თემაზე: „გერმანია და საქართველო“. შემდეგ კამათი. მოხსენება იმართება მუშათა გაზეთის „სოციალისტ-ფედერალისტის“ სასარგებლოდ.

დასაწყისი საღამოს 7 საათზე.

—

კუკიაში და ჩულურეთში მცხოვრებ სოც.-ფედ. წევრთა კრება დანიშნულია ხუთშაბათს, სექტემბრის 5-ს, საღამოს 7 საათზე. კრების საგანი—კონფერენციაა. ბინა: ჩერქეზიშვილის ქ. № 22. სასულიერო სასწავლებლის შენობაში.

—

დღეს, ოთხშაბათს, სექტ. 4-ს, საღ. 5 საათზე დანიშნულია ს.-ფ. სტუდენტთა კრება, განსახილველია საკონფერენციო საკითხები. ამხანაგებს ვსთხოვთ დროზე მოვიდნენ (პარტიულ საკრებულოში)

საეკიმო-სასანიტარო საქმე საქართველოს რესპუბლიკის რკინის გზებზე

როდესაც სახელმწიფოში აღმშენებლობითი მუშაობა სწარმოებს, ყოველი ნაბიჯი კარგად გაზომილი უნდა იყოს, რადგან შეცდომით გადადგმული ნაბიჯის გამოსწორება მეტად ძნელია. უკვე წარსულმა დაგვარწმუნა, რომ ეს დებულება სავსებით მართალია. მაგრამ მაშინ რევოლიუციის და ანარქიის დროს თუ შეცდომათ გადადგმული ნაბიჯი შესაწყნარებელი იყო, ეხლა მშვიდობიან მუშაობის დროს მაინც უნდა ვეცადოთ ამნაირ შეცდომითი ნაბიჯებს ავაცდინოთ ჩვენი ცხოვრება. უნდა გვახსოვდეს რომ რამდენად ადრე და შეუცდომლად მოხდება ჩვენი ნორჩი სახელმწიფოებრივი ცხოვრების მოწესრიგება, იმდენად უზრუნველყოფილი ვარო სხვის ჩარევისაგან. თუ დაუჯერებთ რკინის გზის სხვა და სხვა კომიტეტების მიერ გამოტანილ რეზოლიუციებს, უნდა ვიფიქროთ, რომ ჩვენს დემოკრატიას ქათეგორიულად სურს საეკიმო-სასანიტარო ნაწილი რკინის გზებისა დატოვოს თავის გამგებლობის ქვეშ ისევე, როგორც ეს არის იმ სამრეწველო დაწესებულებებში, სადაც არსებობს ეგრედ წოდებული საავადმყოფო კასები. არსებითად ასეთი სურვილი დღეს დღეობით არის სურვილი კომიტეტისა და არა დემოკრატიისა. დღევანდელი კომიტეტები არ არიან გამომხატველი ქართველი დემოკრატიის სურვილებისა, რაც ნათლად დაამტკიცა უკანასკნელმა ამბებმა რკინის გზებზე. მაგრამ თვით ქართველმა დემოკრატიამაც რომ მხარი დაუჭიროს კომიტეტების რეზოლიუციას ეგ იქნებოდა მხოლოდ მაჩვენებელი იმისა, რომ დემოკრატია არ არის ამ კითხვაში შეგნებული და არა სდგას სახელმწიფოებრივ ნიადაგზე. წინააღმდეგ შემთხვევაში ამისთანა რეზოლიუციას არ ექნებოდა ადგილი. შევადაროთ ორი მდგომარეობა, რომ უფრო ნათელვყოთ კითხვა გადასაწყვეტად. შევადაროთ საეკიმო-სასანიტარო საქმე სახელმწიფოს რკინის გზებზე და იმ დაწესებულებებში, სადაც არსებობს საავადმყოფო კასა. იქ, სადაც საავადმყოფო კასა არის, განსაკუთრებული მდგომარეობაა, როგორც უფლებრივი, აგრეთვე მატერიალური. ერთის მხრივ სდგას კერძო ან მუნიციპალური ექსპლოატატორი, მეორეს მხრივ მშრომელი. რომელსაც ექსლოატაციას ეწევიან. გარდა ამისა საავადმყოფო კასის შესაქმნელად მშრომელს ურიცხავენ 1 პროც. ჯამაგირიდან. მშრომელსაც სრული უფლება აქვს, მოითხოვოს, რომ მთელი საეკიმო-სასანიტარო საქმე მის გამგებლობის ქვეშ იყოს. ვიტყოდი მეტს: საჭიროა, მთელი სასანიტარო საეკიმო ნაწილი გრძნობდეს მშრომელი ხალხის უპირატესობას. ამას მოითხოვს სამართლიანობა, რომ მშრომელი ხალხის ინტერესები დაცულ იქმნეს ექსპლოატაციისაგან. სახელმწიფო რკინის გზებზე საქმის მდგომარეობა სხვანაირია. არც ერთი რკინის გზის მოსამსახურე საეკიმო-სასანიტარო დარგის მოსაწყობად არაფერს იხდის. აქ დაინტერესებულია ორი ინდენტიური მხარე, თუ ჩვენ ვცნობთ; რომ დღევანდელი ჩვენი მთავრობა არის გამომხატველი ჩვენი დემოკრატიის სურვილების და მისწრაფებათა. არ არის ექპლოატაცია, არამედ არის შეთანხმებითი მუშაობა ხალხის, მშრომელი დემოკრატიის კეთილ-დღეობისათვის. სახელმწიფოს ინტერესი არის იმავე დროს მშრომელი ხალხის ინტერესი. ამ მხრივ საეკიმო-სასანიტარო საქმის მოწყობა რესპუბლიკის რკინის გზებზე უნდა მოხდეს ნეიტრალურ პრინციპზე: საეკიმო-სასანიტარო ნაწილი უნდა იყვეს დამცველი რესპუბლიკის ინტერესების, რაც ნიშნავს თავის თავად დემოკრატიის ინტერესების დაცვას, და იგი უნდა ექვემდებარებოდეს მხოლოდ და მხოლოდ რესპუბლიკის მთავრობას. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ ვიქნებით მოწამე დეზორგანიზაციისა, რომელმაც ასე მოგვაბეზრა თავი. მთელი საეკიმო-სასანიტარო საქმე უნდა იყვეს აგებული ამ სქემით: მთავრობა, რკინის გზის უფროსი და სასანიტარო-საეკიმო ნაწილის უფროსი. მთავრობას ჩვენ ყველანი ვიცნობთ და კიდევაც ვენდობით. თუ რკინის გზისა და მის საეკიმო-სასანიტარო ნაწილის სათავეში მთავრობის მიერ იქნებიან დანიშნულნი შესაფერისი პირნი, დარწმუნებულნი უნდა ვიყვნეთ, როგორც დემოკრატიის, აგრეთვე, რაც იგივეა—სახელმწიფოს ინტერესები, დაცულ იქნება. ვფიქრობ ასე უნდა იმსჯელოს ყოველმა მოქალაქემ, ვინც ხელმძღვანელობს სახელმწიფოებრივ ინტერესებით და არა პირადი, ან ჯგუფური მოსაზრებით.

ვ. მუსხელიშვილი.

საქართველოს რესპუბლიკის ლაშქრის სტამბა

ეს სტამბა ერთი მდიდარი და უძველეთაგანია სხვა ტფილისში არსებულ სტამბათა შორის. იგი ემსახურებოდა მთელ 12 გუბერნიას და კავკასიის ფრონტის ლაშქრის მოთხოვნილებებს სტამბას აქვს ელექტრონის სადგური, ასოთ ჩამომსხმელი სახელოსნო, მკაზმავი საუკეთესო მანქანები სხვა და სხვა ტიპისა და აუარებელი ქონება ამას სულ მოვლა უნდოდა, რომ ბოროტი ხელისგან არ გაფლანგულიყო სიმდიდრე. 17 1918 წ. ივნის ზემო აღნიშნული სტამბის გამგეთ დაინიშნა ფხიზელი, ენერგიით სავსე შტაბს-კაპიტანი ალ. დათიაშვილი. ჩაიბარა თუ არა მან სტამბის მდიდარი ქონება, იგი ფხიზლად დაუდგა სამსახურს, რომ სიმდიდრე სტამბისა არ გაენიავებიათ. როგორც სხვა დაწესებულებებში, ისე აქაც ნიავდებოდა ქონება და შეიძლება საინტენდატოს ბედიც მოუვიდოდა, რომ ალ. დათიაშვილი არ გამოსჩენოდა მფარველად. ბევრ ბოროტ სულს აუხვია თვალები გამგის სიფხიზლემ. ალ. დათიაშვილმა, იცოდა რა გაიძვერათა ფარული თარეში, ყველას და ყველგან მიუჩინა ფხიზელი თვალი. თავის ხელით ჰკეტდა—თუ სადმე წასაღები ქონება იყო. სტამბაში მოპარულ იქმნა გასაღებები და ამით სურდათ ქონების განიავება, ჩუმად გაზიდვა. გასაღებები კი გაჩხრეკის შემდეგ აღმოაჩნდა ამ სტამბის მუშა დიაჩენკოს. გასაღებებთან ერთად აუარებელი სტამბის ქონება აღმოაჩნდა კალენკორი, ქაღალდი, წიგნები ისტორიულ განყოფილებისა, ელექტრონის მოწყობილობა, დიდი მაგრატელი, 48 ნაჭერი სპილენძისა თითო 42 მ. ღირებული და სხვა და სხვა ნივთები. ქურდი დაჭერილ იქმნა და ქონება კი დაბეჭდილი, მაგრამ დამნაშავე მეორე დღესვე ქუჩაში დასეირნობდა. ასე ისჯებიან საქართველოს რესპუბლიკის მტრები, ჩვენი ადმინისტრაციისგან.

გავიდა ხანი, სტამბის გამგე მთავრობის განკარგულებით (1918 წ. ივლისის 10-ს თარიღით) შეუდგა შტატის შემოკლებას, რადგან კავკასიის ფრონტის მოხსნის და საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ სტამბის სამუშაო საგრძნობლად შემცირდა. ამან მუშებში და მოსამსახურეებში უკმაყოფილება გამოიწვია, თითქო ალ. დათიაშვილი იყო მიზეზი ყოველივე ამისა. გამგისადმი უკმაყოფილება უფრო გამწვავდა, როცა ალ. დათიაშვილმა მთავრობის მეორე განკარგულება მიიღო (№ 9280, 1918 წ. ივლისის 10-ის თარ.) განკარგულებაში ნათქვამი იყო „დაუყონებლივ იქმნას ჩამოსხმული ქართული შრიფტი 200 ფუთამდე და ქართულის მცოდნე მუშები დატოვებულნი“ მუშებმა გამგეს შეუტიეს და ტერორიც კი დაუნიშნეს პატიოსანმა „რუსეთის მოქალაქეებმა“. არა ქართველ მუშებს ქართული ასოების (მატრიცის) გაჩენით საფრთხე მოელოდათ ლიკვიდაციით და დაიწყეს ბრძოლა. ხრიკებსაც ბევრს მიმართეს, ქართული ჟურნალი თათრული წესით დაბეჭდეს, რომ ამით ქართული ბეჭდის საქმე შეეფერხებინათ. სტამბის გამგემ მთავრობის განკარგულების თანახმად დარჩენილ მუშა. მისცა მათ სალიკვიდაციო სტამბის კასიდან. ფული [illegible] და მუშები სალიკვიდაციო ფულის მიღების დღიდანვე სტამბაშივე მუშაობენ. აქაც კარგა უვლიან საქართველოს რესპუბლიკის ისედაც ღარიბ კასას.

სტამბაში დაბრუნებული ზოგი მუშა. სხვა და სხვა ხრიკებს აწარმოებდნენ, როგორც გამგის ისე მთავრობის წინააღმდეგ. როდის იყო კარგად არ ვიცი, რომ მუშათა ავტონომიურმა კომისიამ მეეზოვე, მეჩექმე და სხვა ამ გვარი პროფესიის ხალხი ასოთ-ამწყობ პროფესიონალურ კავშირში ჩასწერეს და ზედმეტ ფულს აღებინებდნენ. ამას კი რაღაც ავტონომიურ კომისიის ტრადიციებით ხსნიან. ნუ თუ ეს შეეფერება შეგნებულ მუშათა საქციელს? დროა თვით პროფესიონალურმა კავშირმა ამას ყური და თვალი ათხოვოს, რომ მან პრესტიჟი არ დაჰკარგოს ხალხის თვალში. ამასთანავე მოვაგონებ პროფესიონალურ კავშირს, რომ ქურდს და ავაზაკს მფარველობა არ უნდა.

ყოველივე ამის შემდეგ გამგე სტამბისა ბოროტი ენების წყალობით მთავრობისგან გადაყენებულ იქმნა თანამდებობიდან. ალ. დათიაშვილს მთავრობის საწინააღმდეგოდ ერთი ნაბიჯიც არ გადაუდგამს, პირიქით იგი უფრო ნელი ტემპით მიჰყვა, როგორც ნაციონალიზაციას, ისე შტატების შემცირებას.

ჩვენს, კეკლუც საქართველოს კეთილ-დღეობისთვის გვჭირია ფხიზელი, ენერგიული და მთავრობის ერთგული მუშაკები, რა მიმართულებისაც არ უნდა იყვნენ იგინი და ნუ უშლით ხელს მშრომელ ადამიანებს თავის წმინდა მოვალეობის ასრულებას.

საქართველოს ბედნიერებისთვის თავდადებულნი მუშაკნი ნუ იდევნებიან ნურც მთავრობისგან და ნურც გადამთიელ მუშებისგან. იმედია სამხედრო სამინისტრო საქმეს გამოასწორებს, და ახლი გამგე სტამბისა განაგრძობს სვლას ისე, როგორც მოითხოვს ნორჩი რესპუბლიკის და მთავრობის ინტერესები. და რომ სტამბის სიმდიდრე ცოტაღა კიდევ დაგვრჩეს, საჭიროა გამგემ დაუყონებლივ გასწმინდოს იგი მავნე და სხვა ელემენტებისგან, რომელნიც დაცინვის და ქურდ ბაცაცობის მეტს არას აკეთებენ. დემოკრატიის ქონებას მოვლა უნდა ბატონებო, მოვლა.

კუკული.

მათ საუკრადღეგოთ ვისაც ჯერ არს

ყალბი აზრია გავრცელებული, თითქოს სიძვირე მარტოოდენ სპეკულიაციისა და საქონლის გადამალვისა შედეგი იყოს ფრიად შემცდარი აზრია!

ჩვენი დროის კრიზისი შედეგია ბაზარზე საქონლის გამოლევისა და საწარმოო საშუალებათა განადგურებისა. ოთხი წლის ომმა და წლინახევრის რევოლიუციამ სრულიად მოსპო მრეწველობა ჩვენში. ამდენი ხნის განმავლობაში ახალი ნაწარმოები არა მომატებია რა ბაზარს და ხალხი თავს ირჩენს იმ საქონლით, რომელიც დაგროვილი იყო ვაჭარ მრეწველთა სარდაფებში მშვიდობიანობის დროს.

დღეს ისე დიდია განადგურება ყოველ მხრივი ეკონომიურ სფეროში, რომ ამოდენა უამრავი ხალხი, გარდა გლეხობისა, ერთი კაპეიკის საღირალ საქონელს არა ჰქმნის და ალაჰმა უწყის რას აკეთებს.

ქალაქელებს არ უნდა გვიკვირდეს გლეხობის ალმაცერად ყურება ჩვენ მათ დავაწყვეთ კისერზე სარჩენად! ქალაქი სოფელს ვეღარაფერს აწვდის და პირდაღებული ღრიალებს: მაჭამეო!

ეს შედეგია განვლილი ანგრეული ცხოვრებისა. მეტის მეტად გაუადვილდა ხალხს ფულის შოვნა ომიანობის დროს და მუშაობაზე გული აღარა აქვს.

როდემდის უნდა გაეძლო შენახულ საქონელს?

იგი გამოილია, ბაზარი დაცლილია და ყოველგვარი საფაბრიკო ნაწარმოების ფასი ზღაბრულად იზრდება. მაგ. წყვილი წინდა უწინ 30 კაპ. ღირებული, დღეს 40 მან ღირს. ხვალ უფრო ძვირი იქნება.

შემცდარია ის, ვინც ფიქრობს, რომ სპეკულიაცია შედეგია მარტოოდენ ვაჭრების ეშმაკობისაო.

ნუ დავივიწყებთ და დავიხსოვოთ:

სპეკულიაცია ძლიერია მაშინ, როდესაც თავისუფალი ვაჭრობა შეზღუდულია და სახელმწიფოს ორგანოები სუსტობენ

რომ ეს შეზღუდვა ჯეროვნად დაიცვან ჩვენში თავისუფალი ვაჭრობა აღკრძალ. ამის გამო ვხედავთ პატიოსანი ვაჭარი, რომელიც ერიდება უსიამოვნებას და ჭუჭყს, ხელს იღებს საქმეზე: სამაგიეროდ ყველა გაიძვერა და უსინდისო. ღმერთმა იცის საიდან, შოულობს ნებართვას, მიუხედავად აღკრძალვისა, და აი სწორედ აქ იწყება აია საქონლით ვაჭრობა, არამედ **ნებართვებით** აქ მუშაობს მექრთამის და გამყიდველის ხელი, აქ არიან ერთი მეორეზე ჯადახირხლულნი სპეკულიანტი და მოხელე და ათასგვარი ძახიხაციებით ძალაყებს გადადიან სახელმწიფოსა და ხალხის ზურგზე.

უარესია რუსეთში.

სულ სხვაა გერმანიაში. იქ სახელმწიფო ორგანოები მტკიცედ და სინდისიერად ასრულებენ კანონს და გარჩევა არავის აქვს.

ასეთ პირობებში სპეკულაციას არა აქვს ადგილი, ოასაც ერთხმად ამოწმებენ იქიდან ჩამოსული ტყვე ოფიცრები.

ამასაადამე, სპეკულიანტების ალაგმვა შეიძლება აია ციხით მარტო, აოამედ უმთავრესად იმით, რომ მათ ველარ შესძლონ იშოვნონ უპარატესობა სხვებთან შედარებით სხვა და სხვა ნებართვების საშუალებით.

ამიტომ აუცილებელია დაუყონებლივ **მოისპოს რეკვიზიციის სისტემა** და **გააცხადდეს სრული თავისუფლება გარედან საქონლის შემოტანაზე „და საქართველოს საზღვრებში გადატან გადმოტანაზე.**

გავიხსენოთ მაგალითები: ფოთში კეოძო ვაჭრებმა შემოიტანეს ძაირილი და სოდა, რომელიც ძალიან იაფად იყიდეს ევროპში (ძარილი ფოთში ოთანით 5 ან. ფუთი) და რადგან აქ ფასი დიდი იყო, ყველა იქით გაიქცა ამ საქონლის მოსატანად. მთავრობის აგენტებმა რეკვიზიციით წაართვეს ძათ ეს საქონელი და ნება არ მისცეს ბაზარზე გამოტანის- შედეგი: ვაჭრებმა თავი დაახებეს საგაჭრობა ოიაოულს და სპეკულიანტებს კი საშუალება ეიცათ სხვა და სხვა ხრიკებით იშოვნონ სება რთვები, ან უკეთ—დაკავებული საქონელი „გააპაოონ“ და ძეო, რა თქმა უნდა, ძაძასინსლად გაჰყიდონ.

აია თუ უნდა შევავიწროვოთ ჩვენ დროში ისინი, ვინც თავს იძეტეეს და მოსაგებად საქონლის შემოსატანად ბიდიან; პიო იქით, უნდა ყველა ავაგულიანოთ, ყველას დახმაოება უნდა აღძოუჩინოს მთავრობამ, ვინც ჩვენს ქვეყანაში საქონელს ძემოიტანს, რათა ამით დავაინტერესოთ ფართე წრეები და ამოძრავებული კერძო ინიციატივით გავაკეთოდ ის, ოასაც მთავრობის ხორჩი ორგანოები ბევრი საპატიო ძიხეზით ვერ ახეოხეენ. უ და გავხსნათ საზღვრები ბეთოხიდული საქონლისათვის და ყველას უნდა აქონდეს უტყუარი გარანტია, რომ ხაბრობს არ წაოთმევენ.

ძაგალითად გუშინ წის ქეოჩიდან ჩამოვიდა ჩემი ხაცხობი ბელგიელი, ოომელიც კიხიდამ დაეხვრიტათ გერმანელებს და ხუთ დღეს ციხეში ჰყოლდათ. ჯაშუშობა ბესწამეს. ძან თან ბოიტანა 200 ფუთი სოდა და ყოველი გვბით უნდა მიეღო 60—100 ფუთი. ჩამოტანილი სოდა რეკვიზიციით წაართვეს და ეხლა იგი თავბედს იწყევლის: „ოა ძიძარიეენიებდა? კიხიდამ თავი წავაგე და საქონელიც დავკარგეო“. რა თქმა უნდა იძულებული ბეი ეხა ეოესპო უოთიერთობა იმ ფირმასთან, ვინც სოდას აძლევდა და ამის შემდეგ ის ამ საქონელს აღარ ეოიტანს.

უსაანობა გვახრჩობს!

ხუ დაგვავიწყდება, რომ ბევრმა იცის სახლში სარეცხი საპნის კეთება სოდა რომ იშოვნეობოდეს და ეხლა რომ 11—14 მან. იყიდება გირვანქა საპონი, ასე აღარ იქნებოდა.

ვიმეორებ: ვინ ოხერი გაიმეტებს თავს ამისთანა საშიშ დროს და წავა სადმე საქონლის მოსატანად, თუ დარწმუნებული არ არის, რომ თავის ნაშრომს მოიხმარს.

ჩვენი ქვეყნისათვის კი საჭიროა რაც შეიძლება ეეტი საქონელი შემოვიდეს ჩვენს ბაზარზე. მთავრობამ უარი უნდა სთქვას რეკვიზიციის სისტემაზე და ფულად იყიდოს ყოველივე, რამდენადაც არ უნდა დაუჯდეს.

ვარწმუნებ, ბოლოს ამ წესით ბევრად უფრო იაფად გადარჩება, ოადგან საქმე აღარ ექნება ქრონიკულ კრიზისებთან, რომლებმაც ლამის მიხელონ ჩვენი ქვეყანა.

მეორეს მხრით აუცილებლად საჭიროა მოისპოს ყოველგვარი აღკრძალვა ყოველგვარი საქონლისა და სანოვაგის განუსაზღვრელი რაოდენობით გადაზიდვა-გადმოზიდვისა რესპუბლიკის საზღვრებში.

ესეც იმიტომ, რომ ეს აკრძალვა საქმეს არა შველის, ხოლო სპეკულიაციას და სიძვირეს აათკეცებს. მერწმუნეთ ამ გაჭირვების დროს მოქალაქენი უკედ მოუვლიან თავის-თავს, ვიდრე ოპეკუნები სასურსათო უწყებიდან!..

თუ მთავრობას ძალა არ შესწევს, რომ იაფი სურსათი საკმაოდ მიაწოდოს მოქალაქეთ, ხელს მაინც ნუ უშლის მათ თავისთვის იზრუნონ და დარაჯებისა და აგენტების საჯიჯგნად ნუ გახდის მათ.

ჩვენ არ ვფიქრობთ საყვედური უთხრათ მთავრობას. ამ უმაგალითო გაჭირვების დროს, ჩვენი მთავრობა ფასდაუდებელ შრომას ეწევა, რომელსაც ეთამომავლობა ღირსეულად დააფასებს. ხოლო მას არ შეუძლია მისი მოუწყობელი ორგანოებით და ადმინისტრაციით გაუძღვეს ისეთ მძიმე საქმეს, როგორც სასურსათო. ამდენს ვერ მოვთხოვთ ჩვენ ძას. ამისთანა საქმისთვის საუკუნეს გამოცდილებაა საჭირო.

ჩვენი მთავრობის ისტორია კი სამი თვით განიზომება!

ოაგრამ თუ ამ მოთხოვნას ვერ წავუყენებთ მას იმას მაინც ვეტყვით, რომ ძან ფართე გზა მისცეს მოქალაქეთა კერძო ინიციატივას და მით გაძოიყენოს ქვეყნის ცოცხალი ძალები.

ამ გზას მთავრობა გადაჭრით უნდა დაადგეს.

ოაგრამ საქონლის შემოტანა თავისთავად მარტო ვერ მოიტანს სარგებლობას, თუ გზა არ მიეცა ჩვენი ქვეყნიდან საქონლის გატანასაც. **უამისოდ ჩვენი ფულის ღირებულობა იმდენად დაეცემა, რომ იგი უკვე აღარ გამოგვადგება როგორც ვაჭრობის იარაღი** ეს ყველასთვის ადვილი გასაგებია.

ამიტომ საჭირო ყველას მიეცეს უფლება ჩვენი ქვეყნიდან **სანოვაგის გარდა,** ყოველგვარი ნაწარმოების თავისუფლად გახიდვისა და ამ მხრივ მოისპოს ყოველგვარი შევიწროვება, რომელიც მაინც ვერ გვიფარავს საჭირო საგნების გახიდვისაგან და სპეკულიაციას კი უსაზღვროდ ასაზრდოებს.

თუ მთავრობა შესძლებს საზღვრების ისე დაცვას, რომ სახოვაგე არ გახიდონ აქედან, ესეც დიდი საქმე იქნება და სხვა კი მოქალაქეთ მიახდოს.

როდესაც ვამბობ სანოვაგე არ გაიზიდოსთქო, სახეში მაქვს მხოლოდ პური, სიმინდი და შაქარი. სხვა ყოველგვარი ნაწარმოები უნდა გახდეს თავისუფალი ვაჭრობის საგნად ძეზობლებთან.

ნუ მივივიწყებთ ერთ ძველ ჭეშმარიტებას კარჩაკეტილობა სახელმწიფოს ეკონომიურად დაახრჩობს და ამას კი ძოჰყვება პოლიტიკური სიკვდილი.

ჩვენ თუ უაღოესად არ გავაადვილეთ ურთიერთობა, მიმოსვლა და საქონლის გაცვლა-გამოცვლა მეზობლებთან, ქალაქები ამ ზამთარსავე მიმშილით და სიძვირით ამოგვიწყდება და ამას რა მოჰყვება, ადვილი წარმოსადგენია.

ადმინისტრაცია და მთავრობის ორგანოები მთავრობისაგან დავალებულნი უნდა იყვნენ, რომ ყოველგვარი მფარველობა და დახმარება აღმოუჩინონ მოქალაქეთ საქონლის შემოტანის და გატანის დროს და ოოამც და ოოამც ხელი არ შეუშალონ მათ.

ამ გზით უნდა წავაქეზოთ ხალხი, რომ იგი ჩაებას წესიერ ვაჭრობაში, ოასაც ძოჰყვება წარმოების გაძოცოცხლებაც და უამრავი ხალხი, ოომელიც დღეს საქმის გარეშეა დარჩენილი და უბედურების აირდილი ცხვიოყინ აზუტვია, გამოსავალ გზას ნახავს და თავის ენერგიას ქვეყნის საკეთილდღეოდ აამოძრავებს.

დღეს კი სადაც არ უნდა წახვიდეთ, თუ ხელში პატარა კალათა გიჭირავთ, ყოველი მილიციონერი და მთავრობის აგენტი კოჭებში მოგჩერებიათ—ალბად სპეკულიანტიაო! თუ კი ძშიერი და მიშველ-ტიტველი ცოლშვილისათვის რაიმე თვალსაჩინოს წამოიკიდებ ხურგზე, მაშინ ხომ ჩხრეკასა და ძილიციის გახყოფილებას ვერ ასცდები.

ამის საბუთებს არ გამოუდგები, რადგან ეს ერთად ერთი ოეალური შედეგი ჩვენი სასურსათო და ეკონომიური სისტემისა ყველა ჩვენგანს უგემნია არა ერთხელ.

სირცხვილია, სხვა არა იყოს რა, ასეთი მოპყრობა ისედაც გამწარებულ მოქალაქეთადმი.

ჩვენს ადმინისტრაციას დღეს ყველგან სპეკულიანტი ელანდება და ისა ჰგონია უბედურების მიზეზი, ისე როგორც ყოველი ქვეშევრდომი ძველი ადმინისტრაციისათვის ბუნტოვჩიკი იყო და ის ეგონა რუსეთის დამქცევი.

ამ სისტემას ერთხელ და სამუდამოდ თავი უნდა დავანებოთ, თუ დაღუპვა არ გვინდა.

ვიმეორებ: თუ სახელმწიფოს არა აქვს ფიზიკური და ფინანსიური ძალ-ღონე ოვით მოაწესრიგოს ხალხის ეკონომიური ყოფა-ცხოვრება, მაშინ მან ხელი უნდა აიღოს იძულების და შეზღუდვის სისტემაზე და ყოველგვარი მფარველობით და შეღავათით დაეინტერესოს მოქალაქენი რომ მათ კერძო ინიციატივით შეასრულონ ეს საქმე.

პირველი გზა უკეთესია, თანასწორობა მოქალაქეთა დაცულია და სიმდიდრის სამართლიანი ეკონომიური განაწილება შესაძლებელი ხდება.

ოაგრამ ამისათვის საჭიროა სიძლიერე და სიძველე გერმანიის სახელმწიფო ორგანიზაციისა!

ჩვენთვის კი მხოლოდ მეორე გზაა დარჩენილი და მეც აქეთკენ მოუწოდებ მათ, ვისიც ჯერ არს.

ის. ვარაზაშვილი.

სად მიდის ჩვენი პური?

ერთი უუფწვავეს საკითხთაგანია დღეს სასურსათო საკითხი. მოგვაწოდეთ პური!—ისმის მთიდან. მოგვაწოდეთ პური! ბანს ეუბნება ბარი. გვიშოვნეთ საკვები!—ჭღაღადებს ქალაქი. სიმშილისაგან ვიხოცებით!—გაჰკივის მრავალი სოფელი და მთელი კუთხე. და მთავრობას დღემდე ვერ მოუხერხებია ცოტათი მაინც მოწესრიგება ამ წყეული საკითხის, რომელიც ლამის არის საბედისწეროდ გარდაექცეს ჩვენი ქვეყნის თავისუფლებას. მთავრობამ სასტიკი ბრძოლაც გამოუცხადა სპეკულიაციას და ჩარჩ-ვაჭრებთან საბრძოლველად განსაკუთრებული, დიქტატორული უფლებით აღჭურვილი კაციც კი დანიშნა, პურის თავისუფალი ვაჭრობაც გამოაცხადა, მერმე იმ იმედით—იქნება კერძო მოვაჭრეებმა მაინც გააჩინონ საიდანმე პურიო, ოაგრამ... ამაოდ, საკვები არსადა სჩანს, პურის ფასი უფრო და უფრო იზრდება და... მზადდება [illegible] უფსკრულიც, სადაც შეიძლება ჩვენი ქვეყნის თავისუფლება გადაიჩეხოს. მთავრობამ ჩვენი გლეხობისაგან ჭირნახულის შესყიდვა თვითონაც განიზრახა ხოგან ფულზე და ზოგან პირველ საჭიროების საგნების გაცვლით, ოაგ ამ ხორბალს მთავრობისთვის თითქოს არ იძეტებენ, მაშინ, როცა... ჩარჩ-ბაცაცები ჩვენი გლეხის მოხაგარ ჭირნახულით ფაოულ ბეღლებს და ორძოებს ავსებენ. მთავრობას რომ ჭირნახულს უმალავენ და პურის კრიზისს ჰქმნიან, ამას თავისი მიზეზი აქვს. ამას ხელს უწყობენ ის აღუოიცხველი ბნელი ძალები, რომელნიც ჩვენს სოფელს ცხვრის ქუოქში მოვლინებიან და საქართველოს თავისუფლება ვერაფრად ეჭაშნიკებათ. ოაგრამ დაუდევრობა ეტყობა უცილობლად ჩვენს მთავრობასაც. თუ კი ათასგვარი უცხო წურბელა, მიუხედავად იმისა, რომ ეს მთავრობისაგან აკრძალული აქვს, ახერხებს ჩვენი გლეხის გოდორში ხელის ჩაყოფას და თვისი ტომრების ამოვსებას ძაშიხ, როცა თვით ჩვენი ხალხი გახიცდის სიმშილსა და გაჭირვებას, რა დაემართა მთავრობას, რომ გლეხის სურვილსა და მოთხოვნილებას ალლო ვერ აუღო და ის ზედმეტი ჭირნახული, რომელსაც გლეხი ჩარჩ-წურბელასთვის და გადამთიელისთვის იძეტებს, თვითონ ვერ ჩამოართვა? სურამის რაიონში ვცხოვრობ და გული მტკივა, ოოაკ, ოოცა მთელი გურია უკიდურეს სიმშილს განიცდის ახ დარბეული დუშეთის დამშეული სოფლებიდან მკელას იმუდარებიან, უჩინარ ბეღლებისკენ და ორძოებისკენ ბაწარ-ამბით ძიდის ხორბალი ტომარა ტომარაზე, წამოკიდებული გარდმოხვეწილ უცხო ტომელთა ზურგზე. ვინ არიან ეს ჩვენი ქვეყნის „გულ-შემატკივარნი? ყარსიდან და ახალქალაქიდან გადმოხვეწილი სომხები და ბერძნები. ოა მიაქვთ ძათ გლეხთან?—საფენი, ქვაბი,—ვის იცის რა გზით შეძეხილი—წითელ ჯვრიანი ვედროები, ძველი ტანსაცმელი, უფრო კი ჩალის ფასად შეძეხილი საქონელი და თხა-ცხვარი ბაკურიანის ძხარეს და სხვ. დილით ერთი-მეორეზე შეივლის ეს ხალხი სხვა და სხვა ნივთ წამოკიდებული, საღამოს კი უკან... ტომრეო წამოკიდებული ძუნძულითა ბრუნდებიან. და ასეა ყოველ-დღე, ყოველ კვირა ამასა ვხედავ დღე-მუდამ აგერ თვეზე მეტია, ამაზეც ვუთხეთ ბევრს, მაგრამ... და ჩვენი ჭირნახულის ბარაქიანი ხვავი უჩინარ ხელით მიხრიალებს უჩინარ ორმოებისკენ. აი დღესაც, ამ წერილის დაწერის დროს იმ სახლის წინ, სადაც მე ვცხოვრობ, სომხებმა ბაკურიანის მხრიდან ბლომად ჩამორეკეს საქონელი და ცხვარი და ხორბალზე უცვლიან. ჩვენს გლეხს ფული არ უნდა, ფული ისედაც საკმაოდ აქვს, ფულზე ჭირნახულს აღარა ჰყიდის და შინდის კურკასავით ხორბალს კი სომეხს სიამოვნებით ურწყავს. განა ჩვენს მთავრობას არ შეეძლო ლტოლვილთაგან საქოელი თვითონ შეეძინა, შეეძინა ჭურჭელი, გამოეტანა საწყობებიდან ხახმარი ვედრო, ცული, ურძის თვლები და მრავ. სხვ. და გლეხობისთვის პურზე გადაეცვალა? დარწმუნებული ვართ ამ შემთხვევაში მთავრობა ძეტ ჭირნახულს შეიძენდა და გზებსაც მოუჭრიდა იმ ჩარჩ-ვაჭრებს და გადამთიელებს, რომელნიც ჩვენი დოვლათით უჩინარ ორმოებს ავსებენ ეს ერთად ერთი გზა და სამუალებაა უნდა იცოდეთ. სხვაფერ თქვენ გლეხს გოდორს ვერ აახდევინებთ.

წელს მოსავალი საკმაოდ კარგი იყო, გლეხმა წელს იმაზე მეტი აიღო კალოდან, რასაც იღებდა, რადგან დაუთესავი შარშან ადგილი არ დარჩენია, მოსალოდნელი იყო პურის ფასი კალოობის დროს მაინც დაიწევდა, აოა, პირიქით აიწია კიდეც და დღესაც სისტემატიურად იზრდება. იზრდება სიმშილი და გაჭირვებაც და იზრდება განსაცდელიც, რომელიც შეიძლება ჩვენს ქვეყანას მოულოდნელად დაატყდეს. პური კი... ჩვენი გლეხის გოდორსა და ორმოში საკმაოდ ბლომად იყო და არის, არის და თან და თან ილევა. ილევა მაგრამ სად მიდის? ჩვენი მთავრობის ბეღელში? აოა, ძიხრიალებს უჩინრად გადამთიელთა და ჩვენი ქვეყნის მტერთა უჩინაო ორმოებში. იქიდან? იქიდან სადღა წავა? ოაგრამ ეს თვითონ იციან. ჩვენი პურით ჩვენვე დაგვთხრიან თვალებს და... თუმცა ჩვენი მთავრობისაგან ეს აკრძალულია, საქართველოს საზღვრებიდანაც გააცოცებენ... რა ზომაა საჭირო ამის წინააღმდეგ ეს თვით მთავრობამ განსაჯოს, ძე მხოლოდ აღვნიშნე, როგორც საქართველოს რესპუბლიკის ერთგულმა შვილმა, ის ბოოოტება, რაც დღეს სოფლადა ხდება და რის პირადი მოწამეც თვეზე ძეტია ვარ.

გ. ს.

გამომცემელი

სამსონ ფირცხალავა.

რწმუნებული მთავარ კომიტეტისა.

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Ი. Დ. ᲯᲐᲨᲐᲠᲘᲫᲔ.** მინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებანი. ავადმყოფებს მიიღებს დილით 11—1 ს. საღამოს 5—7 ს. მადათოვის ქ. № 7 ტელეფონი 17—49. 1153

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Დ. Თ. ᲯᲐᲕᲐᲮᲘᲨᲕᲘᲚᲘ.** იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, ყოველ დღე, კვირის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, გუნიბის ქუჩა, № 41. ტელეფ. 14—09. 1032

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Დ. ᲨᲐᲠᲐᲨᲕᲘᲜᲘᲫᲔ** იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ დილის 11—2 ს, საღამოთი 5—8 საათამდე. პავლოვის ქუჩა, № 7. 2120

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Ვ. ᲛᲣᲡᲮᲔᲚᲘᲨᲕᲘᲚᲘ** იღებს ავადმყოფთ დილის 12—2 საათ. ყორღანოვის ქ. № 6.

ᲔᲥᲘᲛᲘ **ᲫᲐᲚᲘ Რ. Ბ. ᲨᲘᲨᲚᲘ. ᲡᲐᲑᲐᲨᲕᲘᲚᲘ** მედიცინის დოქტორი ყეხევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველ დღე **შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა საბებია დარიგებას.** სიფილისია წამლობა ახალი ძეთოდეჩით დილის 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. სერგიევის ქუჩა (სოლოლაკი) სახლი № 9. ეოევხის ძაუდნის ახლო ტელ. 14—74. 5087

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Ნ. Ი. ᲛᲐᲮᲕᲘᲚᲐᲫᲔ** იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და ძისი ბედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქაოებით და სხვ. ძიხაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5—7 ს. ელექტრიზაცია და ძასსაჟი. მისამართი მოსკოვის ქ. № 11. 426

ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲨᲘ მიხეილის ქუჩაზე, წითელ ხიდთან. ქირურგიული და ქალთა ხეულების საავადმყოფო საძობიაოო განყოფილებით. დასაწოლ ავადმყოფს იღებენ ყოველ დროს. 848

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Ლ. Ა. ᲡᲐᲚᲐᲠᲘᲫᲔ** იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, საღამოს 5—8 საათამდე. კვირაობით დილის 9—12 ს ჩერქეზიშვილის ქუჩა № 87. ავჭალის აუდიტორიის ახლო. 1290

ᲔᲥᲘᲛᲘ **ᲞᲐᲕᲚᲔ ᲐᲠᲓᲐᲖᲘᲐᲜᲘ** დაბრუნდა. იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილის 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მელიქოვის ქ. 12, მე-9 უბანი. 1002

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Შ. Ა. ᲛᲘᲥᲔᲚᲐᲫᲔ** მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღე ს. ღამეს 5—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 13. [illegible]

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Კ. ᲫᲣᲗᲘᲨᲕᲘᲚᲘ** [illegible] ავადმყოფებს ვენერიულ, [illegible] დე და სასქესე მილის სნეულებანი, სიფილისი (606 და 914 შემხაპუნება). [illegible] მოობით 5½—7 საათ. ყოველ დღე გარდა კვირისა. კერძო სამკურნალო მიხაილოვის პროსპექტი № 167. 200

ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲨᲘ

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Ბ. ᲫᲣᲠᲫᲐᲨᲕᲘᲚᲘ** დაბრუნდა და განააახლა თვალის ავადმყოფების მიღება დილის 8—10 ს., საღამოთი 5—6 ს. ძველი დფილისის და ოოოდინბურგის ქუჩების კუთხე.

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Ე. Ლ. ᲨᲐᲚᲐᲛᲑᲔᲠᲘᲫᲔ** იღებს საბებიო და საშვილოსნოს ავადმყოფთ, საღამოს 5—7 ს. მისამართი პეტროგრადის ქ № 7.

ᲔᲥᲘᲛᲘ **ᲙᲑᲘᲚᲘᲡᲐ ᲙᲝᲜᲡᲢᲐᲜᲢᲘᲜᲔ [illegible]ᲓᲐᲖᲘᲐᲜᲘ** განაახლა ავადმყ[illegible]ების მიღება 11—2 საათაადის. მელიქოვის ქუჩა № 11 ექიმი არდაზიანის ბინა. 1219

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Ი. Ი. ᲑᲔᲠᲘᲨᲕᲘᲚᲘ** დაბრუნ[illegible] და განაახლა მიღება ვენერ[illegible]ლი სამაოდე ორგანოების, სიფილისის (შემხაპუნება 606—914) და კანის ავადმყოფობისა. დილით 9—12 ს. და საღამოთი 5—8 ს. ქალების მადება 12—1 ს. კვირობით მხოლოდ დით მიხაილოვის შესახვევი სასტუმრო „ნოეს“ პირდაპირ № 3, 450

ᲔᲥᲘᲛᲘ **ნ. Ლ. ᲢᲣᲠᲘᲐᲨᲕᲘᲚᲘ** (მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა) ღებულობს ავადმყოფებს ყოველ დღე შუადღის 12 2 და საღ. 4—5 საათამდე. შინაგანი, ბავშვებისა, საბებიო და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა № 7. სიმხოვიჩის [illegible]ფთიაქის გვერდით. 903

ᲔᲥᲘᲛᲘ **Ი. Ძ. ᲐᲑᲐᲫᲔᲚᲘᲐ** შინაგანი [illegible]ᲓᲐ-ᲛᲧᲝᲤᲝᲑᲐ. გამსაკუთრებით [illegible]ᲓᲐ-ᲛᲧᲝᲤᲝᲑᲐᲜᲘ გულმკერდისა: ფილტვებისა, სასუნთქისა ფილტვების აპკისა, გულისა და ჯიოკვლებისა. ამოკნობა (დიაგნოზი) და წამლობა ყოველი გვარი ჭლექისა, სისხლნაკლულობისა და მალარიისა. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა საღამოს 4½—6 საათამდე. პეტროგ დიდის ქ № 26. ტელ. 5—35. 1270

ᲡᲐᲬᲔᲠᲘ ᲛᲐᲜᲥᲐᲜᲔᲑᲘ

ქართული და რუსული ძოიფტიო იყიდება. იქვე ასწავლიან ქართულ მანქანაზე მუშაობას. მიიღება, რუსული შრიფტიანი მანქანა ქართულ შრიფტზე გადასაკეთებლად 984

ᲫᲔᲠᲫᲝ ᲛᲘᲮᲔᲘᲚᲘᲡ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ ᲛᲣᲓᲛᲘᲕᲘ ᲚᲝᲒᲘᲜᲔᲑᲘᲗ.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 10 საათიდან. მიხეილის პროსპექტი, 167. 774

ᲛᲔᲓᲘᲪᲘᲜᲘᲡ ᲓᲝᲥᲢᲝᲠᲘ ᲛᲘᲣᲜᲮᲔᲜᲘᲡ ᲣᲜᲘᲕᲔᲠᲡᲘᲢᲔᲢᲘᲡᲐ Ნ. Ლ. ᲢᲣᲠᲘᲐᲨᲕᲘᲚᲘ

იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე 12—2 შუადღ. და 4—5 საღ. შინაგანი, ბავშვებისა, საბებიო და საშვილოსნოს სნეულებანი. ნიკოლოზის ქუჩა № 7. სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით.

ᲗᲕᲐᲚᲘᲡ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ ᲛᲣᲓᲛᲘᲕᲘ ᲡᲐᲧᲝᲤᲚᲘᲗ ᲔᲥᲘᲛ ᲓᲝᲥᲢᲝᲠᲘᲡᲐ

რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში ასისტენტად იყო ვენასა და პარიზში თვალის კლინიკებში. თვალით ავადმყოფნი მიიღებიან დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 4—7 ს. მიხეილის პროსპ. № 141 [illegible]ლოს კინო-თეატრის მახლობლადა. ძმიმე და საოპერაციო ავადმყოფები სრული პანსიონითაც მიიღებიან. 620

ᲔᲥᲘᲛᲘ ᲜᲐᲕᲐᲡᲐᲠᲓᲘᲐᲜᲘ ᲐᲜ Ს ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ.

(დაარსებულია 1880 [illegible]) ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ ყოველ დღე (გარდა კვირისა) დილით:

„606“ ᲓᲐ „914“ 11—12 ს.

ბ. ა. ნავასარდიანი—11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილის. ავადმყ.)

ე. ი. მაშნერი: 9—10 ს. ქალებისა და საშარდისა.

ბ. ბ. აგასაროვი: 9½—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.

ავეტისიანი—კანისა და ვენერიულ [illegible] ყოფებს 11½ ს.

მ. მ. ბენიამოვიჩი: 10—12 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.

ხ. გ. ავეტისიანი—9—11 [illegible] ბავშვთა ავადმყ.

ი. ი. ტერ-გრიგორიანცი. 1—2 ს. შინაგანი.

ᲡᲐᲦᲐᲛᲝᲗᲘ:

ა. ნ. ისაკიანი: 6—7 ს. ქალური-ავადმყოფობანი და ქირურგიული:

რჩევა-დარიგება 1 მან. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი [illegible] დოქტორი **ა. ნავასარდიანი.**